

Ankara'da Ne Yenir?

Ankara, sadece başkent olmanın ötesinde, zengin bir lezzet mirasına sahip bir şehir. Geleneksel Türk mutfağının en güzel örneklerini barındıran Ankara mutfağı, yöresel tatlarıyla da oldukça meşhur. İşte Ankara'da mutlaka denemeni önerdiğimiz lezzetlerden bazıları!

Ankara Tavası

Ankara tavası, başkentin en sevilen ve tanınan yöresel lezzetlerinden biri. Orta Anadolu mutfağının klasik bir örneği olan bu yemek kuzu eti, şehriye veya pirinç, çeşitli sebzeler ve baharatların bir araya gelmesiyle hazırlanıyor. Etin uzun süre pişirilmesiyle elde edilen yumuşaklık ve lezzet, şehriyenin veya pirincin emdiği et suyu ile birleşerek damaklarda unutulmaz bir tat bırakıyor. Ankara tavası, genellikle özel günlerde ve misafir ağırlamada tercih edilen geleneksel bir lezzet. Coğrafi işaret tescilli bulunan bu yemek, Ankara'nın kültürel mirasının da önemli bir parçası.

Aspava

Ankara'nın en ünlü lezzetlerinden olan Aspava'yı bilmeyen yoktur. Adını "Allah sağlık, para, afiyet versin âmin" cümlesinin baş harflerinden alan Aspava, genellikle döner, tavuk şiş, köfte gibi et ürünlerinin yanında pide, börek gibi hamur işlerinden oluşan bir tabak olarak servis ediliyor. Ankara'nın birçok noktasında bulunan Aspava restoranları, gece geç saatlere kadar hizmet veriyor ve hem öğrencilerin hem de çalışanların ilgisini çekiyor. Özellikle öğrenci dostu fiyatları ve doyurucu menüsüyle çok sevilen Aspava, Ankara'ya özgü lezzetler arasında önemli bir yere sahip.

Ankara Simidi

Türkiye'nin başkentine özgü Ankara simidi, coğrafi işaretle tescillenmiş bir lezzet. Diğer yörelerin simitlerinden farklı olarak Ankara simidi daha ince, küçük ve koyu renkli. Bu koyu renk, simidin yanık olmasından değil, üzüm pekmeziyle buluşmasından kaynaklanıyor. Ankara'da yetişen üzümden elde edilen bu pekmez hem tatlılık hem de koyu renk veriyor. Hamuru sert ve çıtır çıtır olan Ankara simidi, genellikle sıcak olarak tüketiliyor. İçeriğinde yağ bulunmaması nedeniyle de sağlıklı bir atıştırmalık olarak kabul edilen Ankara simidinin lezzet sırrı ise özel olarak hazırlanan hamurun üzüm pekmezi ile buluşması ve taş fırında odun ateşinde pişirilmesi.

Beypazarı Güveci

Türk mutfağının en özel lezzetlerinden biri de Ankara'nın Beypazarı ilçesine özgü bir lezzet olan Beypazarı güveci. Zengin içeriği ve lezzetiyle öne çıkan bu lezzet kuşbaşı et, pirinç, domates, biber gibi temel malzemelerin yanı sıra çeşitli baharatlarla harmanlanarak güveçte pişiriliyor. Beypazarı güvecinin lezzet sırları ise taze yerel ürünlerin kullanılması, uzun süreli pişirme süreci ve güvecin özel yapısı. Doyurucu ve çok lezzetli olmasıyla bilinen Beypazarı güveci, özellikle kış aylarında hem yerel halk tarafından hem de şehir gezen turistler tarafından çok ilgi görüyor.

Kuru Köfte

Hem lezzetli hem de oldukça pratik bir yemek istiyorsan, Ankara'nın sevilen kuru köftesi tam sana göre. Kıymanın baharatlarla yoğrulmasıyla hazırlanan kuru köfte, genellikle ızgara veya tavada pişiriliyor. Ankara'ya özgü kuru köfte, diğer yörelerin kuru köftelerine göre daha baharatlı ve lezzetli olmasıyla biliniyor. İçerisinde kullanılan kimyon, pul biber ve karabiber gibi baharatlar, köfteye özel bir aroma katarken, kıymanın tazeliği de lezzetin korunmasını sağlıyor. Ankara'da sevilen sokak lezzetlerinden biri olan kuru köfte, genellikle yanında turşu ve ayran ile birlikte tüketiliyor.

Entekke Böreği

Ankara mutfağının vazgeçilmez lezzetlerinden biri olan Entekke Böreği, kıymalı iç harcı ve özel yapım hamuru ile öne çıkıyor. Görünümüyle pişiyi andıran bu börek, kızartıldıktan sonra servis ediliyor. Genellikle kahvaltılarda veya ara öğünlerde tüketilen Entekke böreği, hamurunun yumuşaklığı ve kıymanın lezzeti ile çok seviliyor. İç harcında kullanılan baharatlar, ayrı bir aroma katarken, dışı çıtır çıtır olması da damakları şenlendiriyor.

Efelek Sarması

Ankara'da mutlaka tatman gereken lezzetlerden olan Efelek Sarması hem doyurucu hem de oldukça özgün bir yemek. Efelek otu olarak da bilinen labada bitkisinin yaprakları pirinç, kıyma ve çeşitli baharatlarla harmanlanarak hazırlanan efelek sarması, haşlandıktan sonra servis ediliyor. Efelek otunun hafif ekşi tadı, kıymanın lezzeti ve pirincin yumuşaklığı, bu yemeğe eşsiz bir lezzet veriyor. Ankara'nın yöresel yemekleri arasında önemli bir yere sahip olan efelek sarması, genellikle bahar aylarında sofraları süslüyor. Hem görüntüsü hem de lezzetiyle dikkat çeken efelek sarması, Ankara'ya özgü tatları merak edenlerin denemesi gereken yöresel Ankara yemeklerinden biri.

İnceğiz Çorbası

Ankara'da mutlaka denemen gereken yöresel lezzetlerden biri olan İnceğiz Çorbası hem doyurucu hem de oldukça lezzetli bir seçenek. Bu çorbanın temel malzemeleri arasında nohut, buğday, kuzu eti ve çeşitli baharatlar bulunuyor. Haşlanmış nohut ve buğdayın küçük doğranmış kuzu eti ile bir araya gelmesiyle hazırlanan İnceğiz Çorbası, kıvamlı yapısı ve zengin aromasıyla öne çıkıyor. Özellikle soğuk kış aylarında tüketilen İnceğiz Çorbası hem vücudu ısıtıyor hem de besin değeri açısından oldukça zengin.

Beypazarı Kuruşu

Ankara'nın Beypazarı ilçesine özgü bir lezzet olan Beypazarı kuruşu, çok sevilen bir atıştırmalık. Buğday unu, süt, tereyağı, maya, tuz ve tarçın gibi doğal malzemelerle hazırlanan Beypazarı kuruşu, taş fırınlarda pişiriliyor. Geçmiş yüzyıllar öncesine dayanan bu lezzet, İpek Yolu kervanlarından beri sofraları süslüyor. Sert ve gevrek yapısıyla bilinen Beypazarı kuruşu, çay saatlerinin yanı sıra kahvaltılarda da tüketiliyor. Coğrafi işaret tescili bulunan Beypazarı kuruşu, sadece Beypazarı ilçesinde üretilen, kendine özgü tat ve aromasıyla öne çıkan bir lezzet olarak denemeye değeri.

Çubuk Turşusu

Ankara'nın Çubuk ilçesine özgü olan Çubuk Turşusu, Türkiye'nin en meşhur ve sevilen turşu çeşitlerinden biri. Özellikle Çubuk platosunda yetişen taze ve organik sebzelerin kullanılmasıyla hazırlanan bu turşular, kendine has lezzeti ve aromasıyla öne çıkıyor. Salatalık, domates, patlıcan, havuç gibi çeşitli sebzelerin, özel bir karışımla turşu haline getirildiği Çubuk turşusu, uzun süre tazeliğini koruyor. Defne yaprağı ve dereotu gibi doğal baharatların da kullanıldığı Çubuk Turşusu hem sofralara renk katıyor hem de sindirimi kolaylaştırıyor. Çubuk turşusu, coğrafi işaret tescili olarak sadece Çubuk ilçesinde üretiliyor ve kendine özgü özelliklere sahip bir ürün olarak kabul ediliyor.

Tamtak Tiridi

Ankara'nın sevine yöresel lezzetlerinden Tamtak Tiridi, yeni tatlar denemek isteyenler için ideal bir seçenek. Kuzu eti, tandır ekmeği, soğan, baharatlar ve et suyundan oluşan Tamtak Tiridi, pişirme yöntemiyle kendine özgü bir lezzet kazanıyor. Et, haşlandıktan sonra doğranıp ekmek üzerine yerleştiriliyor ve üzerine baharatlar eklenip fırında tekrar pişirilerek bu lezzet ortaya çıkıyor. Tamtak Tiridi, Ankara'ya özgü yemekler arasında önemli bir yere sahip ve özellikle kış aylarında sıcak tüketiliyor.

Bazlama Kebabı

Ankara mutfağının en sevilen lezzetlerinden bir diğeri olan Bazlama Kebabı hem doyurucu hem de oldukça lezzetli bir seçenek. Bazlama Kebabı hazırlanırken taze ve sıcak bazlamanın ortası açılarak içine bolca et, soğan, domates ve biber harcı konuluyor. Üzerine salça sosu gezdirilerek fırında pişirilen bazlamaların dışı çıtır çıtır ve içi ise yumuşacık. Genellikle misafir ağırlamada veya özel günlerde tercih edilen bazlama kebabı, bazı yerlerde odun ateşinde de pişiriliyor.

Uruş Kapama

Ankara'nın gizli lezzetlerinden biri olan Uruş Kapama, köklü tarihi ve eşsiz lezzetiyle denemeye değer. Adını Ankara'nın Uruş ilçesinden alan bu yöresel yemek, özenle seçilmiş malzemelerin uzun süreli pişirilmesiyle hazırlanıyor. Kuşbaşı et, pirinç, nohut, soğan, sarımsak ve çeşitli baharatların bulunduğu Uruş Kapama, özel bir kapama küpünde pişiriliyor. Fırında uzun saatler pişirilen kapama, malzemelerin birbirine nüfuz etmesiyle eşsiz bir lezzet kazanıyor. Etin yumuşaklığı, pirincin kıvamı ve baharatların aroması, yemeğe kendine özgü bir tat veriyor. Ankara'nın geçmişine uzanan köklü bir lezzet olan Uruş Kapama, nesilden nesillere aktarılıyor ve özellikle soğuk kış aylarında sıcak tüketiliyor.

Alabörtme

Ankara'da özellikle kırsal kesimlerde sıkça tüketilen Alabörtme, geleneksel bir yöresel yemek. Alabalık, taze sebzeler ve baharatlarla birlikte tencerede pişirilen Alabörtme, lezzetli olduğu kadar da besleyici. Alabalığın yağlı yapısı yemeğe özel bir aroma katarken, taze sebzeler de yemeğin vitamin ve mineral değerini artırıyor. Ankara'nın derelerinde yetişen alabalıkların kullanılması yemeğin lezzetini daha da özel kılıyor. Genellikle yanında bulgur pilavı veya patates kızartması ile birlikte servis edilen Alabörtme hem sıcak hem de soğuk olarak tüketilebiliyor.

Şibit Tatlısı

Ankara'nın denenmesi gereken lezzetlerinden biri olan Şibit Tatlısı hem basit yapımı hem de enfes tadıyla öne çıkıyor. İncecik açılan hamurların hafifçe pişirilerek şuruba batırılmasıyla hazırlanan bu yöresel tatlı, ağızda dağılan dokusu ve tatlı ekşi dengesiyle ünlü. Genellikle çay saatlerinde tüketilen Şibit Tatlısı, Ankara'nın kültürel mirasının da önemli bir parçası. Hem evlerde hem de bazı restoranlarda yapılan Şibit Tatlısı, tatlı tutkunlarının ilk denemesi gereken Ankara lezzetlerinden.

Genel Davranış Kuralları

- **Misafirperverlik ve Teşekkür:** Türk kültüründe misafirperverlik büyük bir öneme sahiptir. Yardım aldığınızda teşekkür etmeyi unutmayın.
- **Kucaklaşma ve Selamlaşma:** El sıkışmak yaygın bir selamlaşma şeklidir. Özellikle kadınlar arasında fiziksel temas sınırlı olabilir, bu nedenle dikkatli olun.
- **Yemek Davranışları:** Yemek masasında başkalarını beklemek ve yemekleri birlikte paylaşmak önemli bir gelenektir. Yemeğe önce büyükler başlayabilir.
- **Sokakta Saygılı Olun:** Türkiye'deki sokaklar genellikle kalabalık olabilir, ancak herkesin rahatça geçebilmesi için yolun sağında yürümek iyi bir davranış kuralıdır. İnsanların size karşı olan tutumları genellikle sıcak ve misafirperver olsa da, kalabalıkta aşırı ses yapmaktan kaçının.
- **Yerel Kültüre Saygı:** İstanbul, çok kültürlü yapısıyla ünlüdür. Yerel geleneklere ve inançlara saygı gösterildiği gibi bu inançlara sahip olmayanlara da saygı önemlidir.

Otobüs ve Toplu Taşıma Kuralları

- **Telefon Kullanımı:** Otobüste yüksek sesle telefon konuşmalarından kaçının. Başkalarını rahatsız etmeyecek şekilde sessiz bir şekilde telefon kullanın.
- **Küçük Alanlarda Davranış:** Otobüs gibi dar alanlarda kişisel alanı korumaya özen gösterin. Fazla yer kaplamamaya dikkat edin.
- **Bilet ve Kart Kontrolü:** Toplu taşıma araçlarında bilet veya kartınızı her zaman yanınızda bulundurun ve gerektiğinde gösterin. Ayrıca, biletinizi veya kartınızı doğru şekilde kullanın.
- **İçeri ve Dışarıya İzin Verin:** Otobüs veya tramvay gibi araçlar durduğunda, öncelikle inenlerin inmesine izin verin, ardından binmeye başlayın.
- **İlk Öncelik Yaşlılara ve Engellilere:** Toplu taşıma araçlarında yaşlı, engelli ve hamile bireylere yer vermek önemlidir.

Müze Davranış Kuralları

- **Düşünceli ve Sessiz Olun:** Müzelerde sessiz ve saygılı olmak gereklidir. Diğer ziyaretçilerin rahatça gezebilmesi için gürültü yapmamaya özen gösterin.
- **Eserlere Dokunmayın:** Müzede sergilenen eserler genellikle hassas ve değerli olduğundan, eserleri kesinlikle ellemekten kaçının.
- **Fotoğraf Çekme:** Müzelerde fotoğraf çekimi bazı bölümlerde yasak olabilir. Bu tür bilgilere dikkat edin ve kurallara uymaya özen gösterin.

Camide Davranış Kuralları

- **Sessizlik ve Saygı:** Camiler, ibadet yerleridir, bu nedenle camiye girerken sesinizi düşük tutarak, huzurlu bir ortam sağlamak önemlidir.
- **Vücut Kıyafet Kuralları:** Camilere girerken rahat ve kapalı kıyafetler giymek tercih edilir. Kadınların başlarını örtmesi beklenir. Erkekler de kısa pantolonla girmemelidir.
- **Ayakkabılar:** Camilerin girişinde ayakkabılarınızı çıkarmanız gerekmektedir.

- **Fotoğraf Çekme:** İbadet sırasında fotoğraf çekmekten kaçının, sadece izin verilen alanlarda fotoğraf çekin.
- **Namaz Alanını Ziyaret:** Namaz vakitlerinde camiye ziyaretçi girmemek, ibadet edenlerin huzurunu bozmamak adına önemlidir.

General Behavior Guidelines

- **Hospitality and Gratitude:** Hospitality is of great importance in Turkish culture. Always remember to thank people when you receive help or assistance.
- **Hugging and Greetings:** Handshakes are a common form of greeting. Physical contact between women may be limited, so be mindful of this and avoid making others uncomfortable.
- **Dining Etiquette:** It's important to wait for others and share food at the table. Typically, elders begin the meal first.
- **Respect in Public:** Streets in Turkey can be quite crowded, but it's important to walk on the right side of the road to allow everyone to pass comfortably. While people are generally warm and hospitable, avoid being too loud in busy areas.
- **Respect for Local Culture:** Istanbul is famous for its multicultural structure. While respecting local traditions and beliefs, it is also important to respect those who do not share the same beliefs.

Public Transport and Bus Etiquette

- **Phone Use:** Avoid loud phone conversations on public buses. Use your phone quietly without disturbing others.
- **Behavior in Tight Spaces:** In confined spaces like buses, be mindful of personal space and avoid occupying too much room.
- **Ticket and Card Inspection:** Always have your ticket or transport card with you, and show it when required. Make sure to use your ticket or card correctly.
- **Allow People to Get Off First:** When buses or trams stop, allow passengers to disembark first before boarding.
- **Priority Seating for the Elderly and Disabled:** It is important to give your seat to elderly, disabled, or pregnant individuals on public transport.

Museum Etiquette

- **Be Considerate and Quiet:** In museums, it is important to remain quiet and respectful. Avoid making noise so other visitors can enjoy their experience.
- **Do Not Touch the Exhibits:** The items displayed in museums are often fragile and valuable, so avoid touching them.
- **Photography:** Photography may be prohibited in certain areas of museums. Pay attention to any such notices and make sure to follow the rules.

Mosque Etiquette

- **Silence and Respect:** Mosques are places of worship, so it's important to keep your voice low and maintain a peaceful environment when entering.
- **Dress Code:** It is preferred to wear comfortable and modest clothing when entering mosques. Women are expected to cover their heads, and men should avoid wearing shorts.
- **Shoes:** You are required to remove your shoes when entering a mosque.
- **Photography:** Avoid taking photos during prayer times, and only take photos in designated areas where allowed.
- **Visiting During Prayer Times:** It is important not to visit the mosque during prayer times to avoid disturbing those who are praying.

Doküman No	BHS.KYS.FR.151
İlk Yayın Tarihi	1.01.2025
Revizyon Tarihi	0
Revizyon No	-

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU¹²

Kanun Numarası : 2863
Kabul Tarihi : 21/7/1983
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 23/7/1983 Sayı : 18113
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 22 Sayfa : 444

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç:

Madde 1 – Bu Kanunun amacı; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.

Kapsam:

Madde 2 – Bu Kanun; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili gerçek ve tüzelkişilerin görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar ve kısaltmalar:

Madde 3 – Bu Kanunda geçen tanımlar ve kısaltmalar şunlardır:

a) Tanımlar:

(1) **(Değişik: 14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Kültür varlıkları"; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.

(2) "Tabiat varlıkları"; jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.

(3) "Sit"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup,

¹ 17/6/1987 tarih ve 3386 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle bu Kanuna eklenen ve teselsül sebebiyle Ek Madde 1 olarak numaralandırılan ek madde hükmü gereğince, Kanunun 6, 8, 20 ve 65 inci maddelerinde geçen "Yüksek Kurul, Bölge Kurulları", "Koruma Kurulları"; 54 ve 62 nci maddelerinde geçen "Yüksek Kurul", "Koruma Yüksek Kurulu"; "Bölge Kurulu" ise "Koruma Kurulları" olarak değiştirilmiş ve gerekli değişiklik madde metinlerine işlenmiştir; daha sonra 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle değiştirilen Ek Madde 1 hükmü gereğince, bu Kanunda yer alan "Koruma Kurulu" ibareleri, "koruma bölge kurulu" olarak değiştirilmiştir.

² 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 41 inci maddesi ile bu Kanunda yer alan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" ibareleri "Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" şeklinde ve "kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurulu" ile "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" ibareleri "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" şeklinde değiştirilmiştir.

yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır.³

(4) "Koruma"; ve "Korunma"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir.

(5) "Korunma alanı"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alandır.

(6) **(Değişik: 17/6/1987 - 3386/1 md.)** "Değerlendirme"; kültür ve tabiat varlıklarının teşhiri, tanzimi, kullanılması ve bilimsel yöntemlerle tanıtılmasıdır.

(7) **(Ek:14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Ören yeri"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup, topoğrafik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve mütecanis özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği kültür varlıkları ile tabiat varlıklarının birleştiği alanlardır.

(8) **(Ek:14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Koruma amaçlı imar plânı"; bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlardır.

(9) **(Ek:14/7/2004 - 5226/1 md.)** "Çevre düzenleme projesi"; ören yerlerinin arkeolojik potansiyelini koruyacak şekilde, denetimli olarak ziyarete açmak, tanıtımını sağlamak, mevcut kullanım ve dolaşımdan kaynaklanan sorunlarını çözmek, alanın ihtiyaçlarını çağdaş, teknolojik gelişmelerin gerektirdiği donatılarla gidermek amacıyla her ören yerinin kendi özellikleri göz önüne alınarak hazırlanacak 1/500, 1/200 ve 1/100 ölçekli düzenleme projeleridir.

(10) **(Ek:14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Yönetim alanı"; sit alanları, ören yerleri ve etkileşim sahalarının doğal bütünlüğü içerisinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belli bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezi

---

³ Bu alt bende 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, "kent kalıntıları" ibaresinden sonra gelmek üzere "kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya" ibaresi eklenmiştir.

ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak için oluşturulan ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenen yerlerdir.

(11) **(Ek: 14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Yönetim plânı"; yönetim alanının korunmasını, yaşatılmasını, değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, işletme projesini, kazı plânı ve çevre düzenleme projesi veya koruma amaçlı imar plânını dikkate alarak oluşturulan koruma ve gelişim projesinin, yıllık ve beş yıllık uygulama etaplarını ve bütçesini de gösteren, her beş yılda bir gözden geçirilen plânlardır.

(12) **(Ek:14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Bağlantı noktası"; yönetim alanı sınırlarında yer almamakla birlikte, arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi nedenlerle veya aynı vizyon ve tema etrafında yönetim ve gelişiminin sağlanması bakımından bu yer ile irtibatlandırılan kültürel varlıklardır.

(13) **(Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 md.)** "Doğal (tabii) sit"; jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

(14) **(Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 md.)** "Taşınır tabiat varlıkları"; jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli taşınır tabii değerlerdir.

(15) **(Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 md.)** "Sokak sağlıklılaştırma proje ve uygulamaları"; kentsel sit alanları ve koruma alanlarında, korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları ile sokaktaki diğer yapıların özgün sokak dokusunu tanımlayan tüm öğelerle birlikte korunması ve belgelenmesine yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon, kentsel tasarım projeleri ile mühendislik dallarında yapılması gereken her türlü proje ve bunların uygulamalarıdır.

(16) **(Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 md.)** "Etkileşim-geçiş sahası"; korunması gerekli kültür varlıklarını ve sit alanlarını doğrudan etkileyen, sit bölgeleriyle bütünlük gösteren, daha önceden sit sınırları içindeyken sit sınırları dışına çıkarılmış veya sit sınırları dışında tutulmuş korunacak sokak, meydan, yapı grupları ve benzerlerinin yer aldığı, sit bölgeleri arasında kalmış, siteleri doğrudan etkileyen veya koruma amaçlı imar planlarının hazırlanma aşamasında gözönünde bulundurulması gereken alanlardır.

b) **(Değişik: 17/6/1987 - 3386/1 md.)** Kısaltmalar:

(1) "Bakanlık"; Kültür ve Turizm Bakanlığını,

(2) "Koruma Yüksek Kurulu"; Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunu,

(3) **(Değişik:14/7/2004 – 5226/1 md.)** "Koruma Bölge Kurulu"; Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunu,

İfade eder.

Haber verme zorunluğu:

Madde 4 – Taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını bulanlar, malik oldukları veya kullandıkları arazinin içinde kültür ve tabiat varlığı bulunduğunu bilenler veya yeni haberdar olan malik ve zilyetler, bunu en geç üç gün içinde, en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara veya diğer yerlerde mülki idare amirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi varlıklar, askeri garnizonlar ve yasak bölgeler içinde bulunursa, usulüne uygun

olarak üst komutanlıklara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtar, mülki amir veya bu gibi varlıklardan doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların muhafaza ve güvenlikleri için gerekli tedbirleri alırlar. Muhtar, aynı gün alınan tedbirlerle birlikte durumu en yakın mülki amire; mülki amir ve diğer makamlar ise on gün içinde, yazı ile Kültür ve Turizm Bakanlığına ve en yakın müze müdürlüğüne bildirir.

İhbar alan Bakanlık ve müze müdürü bu Kanun hükümlerine göre, en kısa zamanda gerekli işlemleri yapar.

Devlet malı niteliği:

Madde 5 – Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları Devlet malı niteliğindedir.

Özel nitelikleri dolayısıyla ayrı statüye tabi tutulan mazbut ve mülhak vakıf malları bu hükmün dışındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları:

Madde 6 – Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

- a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
- b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
- c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
- d) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tesbit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler.

Ancak, Koruma Kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar.

Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve isihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgahlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar,

sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlığı örneklerindendir.⁴

Tarihi mağaralar, kaya sığınakları; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindendir.

Tespit ve tescil:

Madde 7 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/2 md.)

(Değişik birinci fıkra : 26/5/2004-5177/26 md.) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespiti, Kültür ve Turizm Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılır.

Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları gözönünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur.

(Mülga: 8/10/2013-6498/1 md.)

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese han, hamam, mescit, zaviye, sebil, mevlevihane, çeşme ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti, envanterlenmesi Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır.

(Ek: 8/10/2013-6498/1 md.) Tescil kararları, tescil olunan taşınmazın kadastral bilgileri ile birlikte, tapu siciline şerh düşülmek üzere ilgili tapu müdürlüğüne bildirilir.

(Ek: 8/10/2013-6498/1 md.) Tek yapı ölçeğindeki kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanlarına ilişkin tescil kararları, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca maliklere tebliğ edilir.

(Ek: 8/10/2013-6498/1 md.) Sit alanlarının, tabiat varlıklarının ve tek yapı ölçeğinde tescil edilen taşınmazlar da dâhil olmak üzere malikleri idarece tespit edilemeyen taşınmazların tescil kararları, Resmî Gazete’de yayımlanır ve Bakanlığın internet sayfasında bir ay süreyle duyurulur.

(Değişik: 8/10/2013-6498/1 md.) Tespit ve tescil ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Korunma alanı ile ilgili karar alma yetkisi:

---

⁴ Bu fıkra 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle "mozaikler" ibaresinden sonra gelmek üzere ", peri bacaları" ibaresi eklenmiştir.

Madde 8 – Yedinci maddeye göre tescil edilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanlarının tesbiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi Koruma Kurullarına aittir. **(Ek cümle: 8/10/2013-6498/2 md.)** Korunma alanlarına dair koruma bölge kurulu kararları, 7201 sayılı Kanun uyarınca maliklere tebliğ edilir. Koruma Kurullarının kararına 61 inci maddenin ikinci fıkrasına göre itiraz edilebilir.

(Ek: 8/10/2013-6498/2 md.) Malikleri idarece tespit edilemeyen kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanlarının tesciline ilişkin kararlar, Resmî Gazete’de ilan yoluyla duyurulur ve Bakanlığın internet sayfasında bir ay süreyle yayımlanır.

Korunma alanlarının tespitinde, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, görünümünün ve çevreleri ile uyumlarının muhafazası için yeteri kadar korunma alanına sahip olmaları dikkate alınır. Bu hususlarla ilgili esaslar. Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

İzinsiz müdahale ve kullanma yasağı:

Madde 9 – (Değişik: 14/7/2004 - 5226/3 md.)

Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde koruma bölge kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarında inşaat ve fizikî müdahalede bulunulamaz, bunlar yeniden kullanıma açılmaz veya kullanımları değiştirilemez. Esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler inşaat ve fizikî müdahale sayılır.

Yetki ve yöntem:

Madde 10 – Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak, Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.⁵

(Değişik birinci cümle: 2/7/2018 – KHK-703/51 md.) Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, kendileri tarafından yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanmasında, gerektiğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.⁶

Milli Savunma Bakanlığının idare ve denetiminde veya sınır boyu ve yasak bölgede bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi, Milli Savunma Bakanlığınca yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanması, Milli Savunma Bakanlığı ile Kültür

⁵ Bu fıkra 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle "yapmak" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak" ibaresi eklenmiştir.

⁶ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E: 2021/125, K: 2023/213 Sayılı Kararı ile bu fıkra iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak oniki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

ve Turizm Bakanlığı arasında düzenlenecek protokol esaslarına göre yürütülür.

(Değişik dördüncü fıkra: 28/11/2017-7061/38 md.) Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde ve denetiminde bulunan mazbut vakıflar ile temsilen yönetilen mülhak vakıflara ait kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi, Koruma Kurulları kararı alındıktan sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğünce yürütülür. Vakıflar Genel Müdürlüğünün denetiminde bulunan mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi, Koruma Kurulları kararı alındıktan sonra, yöneticileri tarafından yürütülür.

(Değişik beşinci fıkra: 28/11/2017-7061/38 md.) Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma ve değerlendirilmesi bu Kanun hükümlerine uygun olarak kendileri tarafından sağlanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bu kuruluşların bütçelerine her yıl bu maksatla konacak ödeneklerle yapılır.

Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için, Kültür ve Turizm Bakanlığı Bütçesine her yıl yeteri kadar ödenek konur.

(Mülga sekizinci fıkra: 14/7/2004 – 5226/4 md.)

(Ek: 17/6/1987 - 3386/4 md.) Araştırma, kazı ve sondaj yapılan alanların korunması ve değerlendirilmesi Bakanlığa aittir.

(Ek fıkra: 14/7/2004 – 5226/4 md.)Büyükşehir belediyeleri, valilikler, Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere sanat tarihi, mimarlık, şehir plânlama, mühendislik, arkeoloji gibi meslek alanlarından uzmanların görev alacağı koruma, uygulama ve denetim büroları kurulur. Ayrıca, il özel idareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulur.

(Ek fıkra: 14/7/2004 – 5226/4 md.) Belediyeler belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde, valilikler ise bu sınırlar dışında yetkilidir.

(Ek fıkra: 14/7/2004 – 5226/4 md.) Bu bürolar koruma bölge kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar plânı, proje ve malzeme değişiklikleri ile inşaat denetimi de dahil olmak üzere uygulamayı denetlemekle yükümlüdürler.

(Ek fıkra: 14/7/2004 – 5226/4 md.) Alanın özelliği göz önüne alınarak, bu büroların hangi uzmanlık dallarından teşekkül edeceği, çalışma, izin usul ve esasları; İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.⁷

Hak ve sorumluluk:

Madde 11 – Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının malikleri bu varlıkların bakım ve onarımlarını Kültür ve Turizm Bakanlığının bu Kanun uyarınca bakım ve onarım hususunda

---

⁷ 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu fıkroda yer alan “Bakanlık ve İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

vereceği emir ve talimata uygun olarak yerine getirdikleri sürece, bu Kanunun bu konuda maliklere tanıdığı hak ve muafiyetlerden yararlanırlar. **(Değişik ikinci cümle: 22/5/2007-5663/1 md.)** Ancak, kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurullarınca birinci grup olarak tescil ve ilan edilen kültür varlıklarının bulunduğu taşınmazlar ile birinci ve ikinci derece arkeolojik sit alanlarındaki taşınmazlar zilyetlik yoluyla iktisap edilemez.

Malikler bu varlıkların üzerindeki mülkiyet haklarının tabii icabı olan ve bu Kanunun hükümlerine aykırı bulunmayan bütün yetkilerini kullanabilirler.

Bu Kanunun belirlediği bakım onarım sorumluluklarını yerine getirmekte aczi olanların mülkleri, usulüne göre kamulaştırılır. Mazbut veya mülhak vakıf varlıkları bu hükme tabi değildir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görmesi ile, Vakıflar Genel Müdürlüğü, il özel idareleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, yukarıda sözü geçen maliklere lüzum görülen hallerde, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma, bakım ve onarımlarına, teknik eleman ve ödenekleri ile yardımda bulunabilirler.

Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı:⁸

Madde 12 – Özel hukuka tabi gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının; korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığınca ayni, nakdi ve teknik yardım yapılır (...).⁹

(Mülga ikinci ve üçüncü fıkralar: 21/2/2001 - 4629/6 md.)

(Mülga 4 üncü fıkra: 14/4/2004 - 5226/6 md.)

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/6 md.) Bu amaçla, Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulur. Bakanlıkça yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

(Değişik altıncı fıkra: 4/2/2009-5835/1 md.) Belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci ve 18 inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin % 10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilir.

(Değişik yedinci fıkra: 4/2/2009-5835/1 md.) Tahsil edilen miktar, il özel idaresi tarafından açılacak özel hesapta toplanır. Bu miktar; il özel idaresince ve belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, plânlama ve uygulama konularında kullanılmak üzere il özel idaresine ve il sınırları içindeki belediyelere vali tarafından aktarılır ve bu pay valinin denetiminde kullanılır. İl özel idarelerince yapılan projeler için kullanılan miktar özel hesabın

---

⁸ Bu madde başlığı "Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımına katkı fonu:" iken, 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiş, aynı maddeyle birinci fıkrada yer alan "ve kredi verilir" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

⁹ Bu aradaki "Yapılanma hakları ile ilgili müktesep haklar Yönetmelikle belirlenir." cümlesi Anayasa Mahkemesinin 28/6/1988 tarihli ve E.1987/21, K.1988/25 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

% 30'unu geçemez.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/6 md.) Bu madde uyarınca tahakkuk eden katkı payları hakkında 1319 sayılı Kanunun üçüncü kısmı hükümleri uygulanır. Katkı paylarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Bakanlık tarafından belirlenir.¹⁰

(Ek fıkra: 28/12/2006-5571/22 md.) Yukarıdaki hükümlere göre, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunan miktarlar tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenir. Tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı payları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir.

(Ek fıkra: 28/12/2006-5571/22 md.) Belediye başkanları, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlüdür. Ödenmeyen paylar, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine ilgili belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderilir.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/6 md.) 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu uyarınca verilecek kredilerin en az %10'u tescilli taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı ve restorasyonu işlemlerine ilişkin başvurularda kullanılır. Bu kapsamdaki öncelikli projeler Bakanlık ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca müştereken belirlenir.

Devir yasağı:

Madde 13 – Hazineye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup, usulüne göre tescil ve ilan olunan, her çeşit korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dahilindeki taşınmazlar, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni olmadan, gerçek ve tüzelkişilere satılamaz, hibe edilemez.

Kullanma:

Madde 14 – Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının intifa haklarının, belirli sürelerle kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu menfaatine yararlı milli derneklere bırakılması veya gerçek ve tüzelkişilere kiraya verilmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir.

Anılan varlıklardan, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yönetim ve denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflarla, 7044 sayılı Aslında Vakıf Olan Tarihi ve Mimari Kıymeti Haiz Eski Eserlerin Vakıflar Umum Müdürlüğüne Devrine Dair Kanunla yönetimi Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilen vakıf mallarının kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına ve kamu yararına çalışan milli derneklere, belirli sürelerle, intifa haklarının bırakılması veya gerçek ve tüzelkişilerce karakterine uygun

---

¹⁰ 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan "İçişleri Bakanlığı" ibaresi "İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

kullanılmak şartı ile kiraya verilmesi, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yetkisindedir.

Yukarıda belirlenen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını kullananlar, bunların bakım, onarım ve restorasyon işlerini bu Kanunda belirlenen esaslara göre yapmak ve bunun için gerekli masrafları karşılamakla yükümlüdürler.

Kamulaştırma:

Madde 15 – Taşınmaz kültür varlıkları ve bunların korunma alanları, aşağıda belirlenen esaslara göre kamulaştırılır:

a) Kısmen veya tamamen gerçek ve tüzelkişilerle mülkiyetine geçmiş olan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanları Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak programlara uygun olarak kamulaştırılır. Bu maksat için, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konur.

(Ek: 17/6/1987 - 3386/5 md.; Değişik:14/7/2004 – 5226/7 md.) Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ve mahallî idare birlikleri tescilli taşınmaz kültür varlıklarını, koruma bölge kurullarının belirlediği fonksiyonda kullanılmak kaydıyla kamulaştırabilirler.

b) Menşei vakıf olup da çeşitli sebeplerle kısmen veya tamamen gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetine geçen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve bunların korunma alanlarının kamulaştırılmaları, Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır. Bu maksat için Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesine yeteri kadar ödenek konur.

c) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanları, imar planında yola, otoparka, yeşil sahaya rastlıyorsa bunların belediyelerce; sair kamu kurum ve kuruluşlarının bakım ve onarım ile görevli oldukları veya kullandıkları bu gibi kültür varlıklarının korunma alanlarının ise, bu kurum ve kuruluşlarca, kamulaştırılması esastır.

d) Kamulaştırmalarda bedel takdirinde, taşınmaz kültür varlıklarının eskilik, enderlik ve sanat değeri dikkate alınmaz.

e) **(Değişik: 17/6/1987 - 3386/5 md.)** Kamulaştırma işlemleri, bu Kanun hükümleri ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre yapılır.

f) **(Ek: 17/6/1987 - 3386/5 md.; Değişik: 25/6/2009-5917/24 md.)** Sit alanı ilan edilen ve 1/1000 ölçekli onanlı koruma amaçlı imar planında kesin inşaat yasağı getirilen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu parseller, (...) ¹¹ başka Hazine arsa veya arazileri ile müstakil veya hisseli olarak değiştirilebilir. Sit alanı ilan edildiği tapu kütüğüne şerh edilen taşınmazları, miras ve ölüme bağlı tasarruflar dışında, sonradan edinenlerin talepleri değerlendirilmez. Ancak, Bakanlık izniyle gerçekleştirilen kazıların yapıldığı alanlarda bulunan parsellerde, maliklerin başvurusu ve kabulüne ilişkin koşul parsele yönelik uygulanır ve 1/1000 ölçekli onanlı koruma amaçlı imar planı şartı aranmaz. Bu parsellerin üzerinde bina veya tesis varsa malikinin başvurusu üzerine rayiç bedeli, 2942 sayılı Kanunun 11 inci maddesi hükümlerine göre belirlenerek ödenir. Bu bentle ilgili usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir. ¹¹

¹¹ Anayasa Mahkemesinin 3/7/2014 tarihli ve E:2014/50, K:2014/124 sayılı kararıyla bu bendin ilk cümlesinde yer alan, "...aynı ada içerisindeki bütün parsel maliklerinin başvurusu ve karşılığında önerilen parsellerin tamamının kabulü koşuluyla,..." ibaresi iptal edilmiştir.

Bu hükümle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ruhsatsız yapı yasağı:

Madde 16 – Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanlarında ruhsatsız olarak inşaat yapmak yasaktır. Buralarda ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile, koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde, sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem yapılır.

Sit alanlarında geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ile koruma amaçlı imar plânı:¹²

Madde 17 – (Değişik: 14/7/2004 - 5226/8 md.)

a) Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır.¹³

(Değişik ikinci paragraf: 8/8/2011-KHK-648/42 md.) Koruma amaçlı imar planı yapılmaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadığı takdirde koruma bölge kurulunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları uygulanır.

(Değişik üçüncü paragraf: 8/8/2011-KHK-648/42 md.) Sit alanlarına ilişkin tüm ölçeklerde yapılmış; koruma bölge kurullarının uygun görüşü alınarak yürürlüğe giren planların yargı kararları ile uygulamasının durdurulması veya iptal edilmesi halinde ilgili koruma bölge kurulunca geçiş dönemi yapılanma şartları yeniden belirlenir.

Koruma bölge kurulunda görüşülen ve uygun görülen koruma plânları onaylanmak üzere ilgili idarelere gönderilir.

(Değişik beşinci paragraf: 8/8/2011-KHK-648/42 md.) İlgili idareler, koruma amaçlı imar planını en geç iki ay içinde görüşür ve varsa değişmesini istediği hususları koruma bölge kuruluna bildirir. Koruma bölge kurulunda bu hususlar değerlendirilir ve kurul tarafından uygun görülen haliyle planlar ilgili idarelere onaylanmak üzere gönderilir. Planlar koruma bölge kurulunun uygun gördüğü şekliyle ilgili idarelerce altmış gün içinde onaylanmak zorundadır. Bu süre içinde görüşülmeyen ya da onaylanmayan planlar kesinleşerek yürürlüğe girer. Koruma amaçlı imar planının yürürlüğe girmesiyle geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ayrıca karar almaya gerek kalmadan ortadan kalkar.

Ören yerlerinde çevre düzenleme projesi yapımı ve değişiklikleri, ilgili koruma bölge kurulunun uygun görüşü doğrultusunda Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.

Koruma amaçlı imar plânları ve çevre düzenleme projelerinde yapılacak değişiklikler yukarıdaki usullere tabidir.

¹² Bu madde başlığı “Sit geçiş dönemi - koruma amaçlı imar planı - kısmi plan değişikliği:” iken, 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

¹³ 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK’nın 42 nci maddesi ile bu paragrafta yer alan “etkileşim çevresine ilişkin” ibaresi “etkileşim-geçiş sahası” şeklinde değiştirilmiştir.

(Değişik sekizinci paragraf: 8/8/2011-KHK-648/42 md.) Koruma amaçlı imar planları, müellifi şehir plancısı olmak üzere alanın konumu, sit statüsü ve özellikleri gözönünde bulundurularak ilgili meslek gruplarından Bakanlıkça belirlenecek uzmanlar tarafından hazırlanır.

(Değişik dokuzuncu paragraf: 8/8/2011-KHK-648/42 md.) Koruma amaçlı imar planları ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması, gösterimi, uygulanması, denetimi, koruma amaçlı imar planı değişiklikleri, plan müellifleri ile planlama ekibinin niteliği ve yeterliliği ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için belediyelere aktarılmak üzere İller Bankası Genel Müdürlüğü Bütçesine yeteri kadar ödenek konur. İl özel idareleri ise bütçelerinde koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için ödenek ayırırlar.

Koruma bölge kurulunca sit alanı olarak ilan edilen yerlerde; bu kararın ilanından önce imar mevzuatına ve onanlı imar plânlarına uygun olarak alınmış yapı ruhsatı ve eklerine göre subasman seviyesi tamamlanmış yapıların inşasına devam edilebilir, ancak bu maddenin (c) bendi uyarınca yapılanma hakkı aktarımını re'sen uygulamaya da ilgili idareler yetkilidir. Subasman seviyesi tamamlanmamış yapıların yapı ruhsatları iptal edilir. Kesin yapılanma yasağı bulunan sit alanlarında bu madde hükümlerinden faydalanılamaz.

b) Koruma amaçlı imar plânlarıyla kesin yapılanma yasağı getirilen sit alanlarında bulunan gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetindeki taşınmazlar malikin başvurusu üzerine, belediye ve il özel idaresine ait taşınmazlarla takas edilebilir.

c) Yapılanma hakları kısıtlanmış tescilli taşınmaz kültür varlıklarına veya bunların koruma alanlarında bulunan ya da koruma amaçlı imar plânlarıyla yapılanma hakları kısıtlanan taşınmazlara ait mülkiyet veya yapılanma haklarının kısıtlanmış bölümünü, imar plânlarıyla yapılanmaya açık aktarım alanı olarak ayrılmış, mülkiyetlerindeki veya üçüncü şahıslara ait alanlara, aktarımdan yararlanacak öncelikli hakları belirleyerek bir program dahilinde aktarmaya, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeler, bunların dışında valilikler yetkilidir.

Atarım işleminde Sermaye Piyasası Kurulunca onaylı gayrimenkul değerlendirme şirketlerince yapılacak rayiç değer denkleştirmesi esastır. Ancak aktarıma konu hak tescilli taşınmaz kültür varlığına ilişkin ise yapı değeri dikkate alınmaz.

Bu taşınmazlar için, kısıtlanmış yapılanma haklarının, imar plânlarıyla aktarım alanı olarak ayrılmış yapılanmaya açık diğer alanlarda kullanılmasını sağlayacak ve bu hakkı hamiline yazılı menkul kıymete dönüştürecek belgeler düzenlemeye, bu belgeleri yapılanma hakları kısıtlanmış alan olarak gösterilen ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlardaki taşınmaz sahiplerinden hak sahibi olanlara vermeye, imar plânında aktarım alanı olarak ayrılmış ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlarda ise ruhsat vermek için toplamaya ilgili idareler yetkilidir. Menkul kıymetlerin basılması, saklanması, el değiştirme işlemlerinin onaylanması ve veri tabanının oluşturulması ve denetlenmesi İller Bankasınca yapılır.

Bu alanlarda kesin yapılanma yasağı gelmesi nedeniyle yapılanma hakkının tamamen aktarılması halinde, yapılanma hakkı kısıtlanan taşınmaz, mütemmimi ile birlikte ilgili idare mülkiyetine geçer ve parseller ilgili idare adına tescil edilir ve hiçbir koşulda satışa konu edilemez.

Aktarıma konu parselde malikin korunabilir yapılanma hakkı kalması halinde ise yapılanma hakkı kısmen aktarılır. Bu durumda, malikin yapılanma hakkı kısıtlanmış alandaki mülkiyeti devam eder.

Ancak, aktarıma konu hak, tescilli taşınmaz kültür varlığı üzerinde ise, malikin bu varlığın korunması ve yaşatılması için gerekli bakım, onarım ve restorasyon çalışmasını, ilgili idare ile imzalanacak protokole uygun olarak menkul kıymetleri teslim almasını müteakip başlatarak tamamlaması zorunludur. Aksi halde, ilgili idare teslim edilen menkul kıymet bedelini faiziyle birlikte malikten tahsile yetkilidir. Bu hususlar ve protokol menkul kıymet tesliminden önce ilgili idarece tapuya her türlü harçtan ve damga vergisinden muaf olarak şerh edilir.

Kısıtlanmış hakların bulunduğu belediye sınırları içerisinde, aktarım alanı tespit edilmesinin mümkün olamaması halinde, ilgili idareler ortak program yürütmeye yetkilidir.

Yukarıdaki fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.¹⁴¹⁵

Yapı esasları:

Madde 18 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/7 md.)

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının gruplandırılması, maliklerinin müracaat tarihinden itibaren üç ay içinde koruma bölge kurulunca yapılır. Gruplandırılan taşınmaz kültür varlıkları, tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilir. Gruplandırma yapılmadıkça, onarım ve yapı esasları belirlenemez.

(Ek fıkra:14/7/2004 – 5226/9 md.) Tescilli taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon ve restitüsyon projeleri ve bunların uygulanmasında restoratör mimar veya mimarın bulunması zorunludur. Bunlardan I. grup kapsamında olanların rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygulama çalışmaları, yapının özelliğine göre kalem işleri, ahşap, demir, taş işleri ve restorasyon konularında uzmanlaşmış kişilerce yapılır.

(Ek fıkra:14/7/2004 – 5226/9 md.) Sit alanları, korunması gerekli kültür varlıkları ve bunların koruma alanlarında onaylı plân ve proje dışı uygulama yapan veya yapılmasına yol açan sorumlularının, koruma bölge kurulları ile ilgili konularda plân ve proje düzenlemesi ve uygulama sorumluluğu yapması beş yıl süre ile yasaklanır. Uygulama sorumlularının denetimi, ilgili belediye veya valilikçe yapılarak aykırı hareket edenler, Bakanlığa ve ilgili meslek odasına bildirilir.

¹⁴ 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 42 nci maddesi ile bu paragrafta yer alan "Bayındırlık ve İskân" ibaresi "Çevre ve Şehircilik" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

¹⁵ 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu paragrafta yer alan "İçişleri Bakanlığı" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Ek fıkra:14/7/2004 – 5226/9 md.) Proje uygulanması safhasında herhangi bir nedenle uygulama sorumlusunun ayrılması halinde bu husus Bakanlığa bildirilir, yenisi tayin edilmedikçe uygulamaya devam edilemez.

(Ek fıkra:14/7/2004 – 5226/9 md.) Yapı esasları, denetim ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Mahalli idareler, taşınmaz kültür varlığı parselinde, ek veya eklenti suretiyle yapılacak veya yeni inşa edilecek yapılara ait koruma bölge kurulunca verilen kararlarda veya onaylanmış kültür varlığı projelerinde değişiklik yapamazlar. Ancak, inşa edilecek yapının fen ve sağlık şartlarının mevzuata uygunluğunu kontrol ederler.

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve birleştirilemez.

(Ek fıkra: 8/8/2011-KHK-648/43 md.) Sokak sağlıklaştırma proje ve uygulamalarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Maliklerin izin verme yükümlülüğü:

Madde 19 – Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının malikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığınca görevlendirilmiş uzmanlara, gerektiği zaman, varlığın kontrolü, incelenmesi, harita, plan ve rölevesinin yapılması, fotoğraflarının çekilmesi, kalıplarının çıkarılması için izin vermeye ve gereken kolaylığı göstermeye mecburdurlar. Ancak, görevliler konut dokunulmazlığı ve aile mahremiyetini ihlal etmeyecek tarzda faaliyetlerini yürütürler.

Taşınmaz kültür varlıklarının nakli:

Madde 20 – Taşınmaz kültür varlıkları ve parçalarının, bulundukları yerlerde korunmaları esastır. Ancak, bu taşınmaz kültür varlıklarının başka bir yere nakli zorunluluğu varsa veya özellikleri itibarıyla nakli gerekli ise, Koruma Bölge Kurullarının uygun görüşü ve gereken emniyet tedbirleri alınmak suretiyle Kültür ve Turizm Bakanlığınca istenilen yere nakledilebilir. Kültür varlığının nakli dolayısıyla taşınmazın maliki bir zarara maruz kalmışsa, Kültür ve Turizm Bakanlığınca oluşturulacak bir komisyonun tespit edeceği tazminat zarar görene ödenir.

İstisnalar ve muafiyetler:

Madde 21 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/8 md.)

(Mülga birinci fıkra: 14/7/2004-5226/27 md.)

(Mülga ikinci fıkra: 14/7/2004-5226/27 md.)

(Değişik fıkra: 10/9/2014 - 6552/98 md.) Tapu kütüğüne “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır” kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerinde kesin yapılanma yasağı getirilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parseller her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Ancak, büyükşehir belediyesi sınırları içinde yer alan ve yukarıda nitelikleri belirtilen taşınmazlardan basit usulde vergilendirilenlerin dışında ticari faaliyetlerde kullanılanlar hakkında emlak vergisinin yarısı ve çevre temizlik vergisinin tamamına ilişkin bu muafiyet hükmü uygulanmaz.

(Ek fıkra: 10/9/2014 - 6552/98 md.) Getirilen kesin yapılanma yasağına aykırı olarak tesis edilen yapılar, bu yapıların yapıldığı parseller ve kanunlara aykırı eklentileri bulunan taşınmaz kültür varlıkları hakkında bu yapılar yıkılınca veya aykırılıklar giderilinceye kadar yukarıdaki fıkradaki muafiyet hükmü uygulanmaz. 18/11/1983 tarih ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununa göre Boğaziçi Sahil Şeridi veya Öngörünüm Bölgesinde konut veya işyeri olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıkları yukarıdaki fıkradaki muafiyetten yararlanamazlar.

Kültür varlıklarının korunması maksadıyla tespit, proje, bakım, onarım, restorasyon ve kazı ile müzelerin güvenliği için kullanılmak şartıyla, Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Milli Savunma Bakanlığı, Bakanlıkça ve Vakıflar Genel Müdürlüğünce dışardan getirilecek her türlü araç, gereç, makine, teknik malzeme ve kimyevi maddeler ile altın ve gümüş varak, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.¹⁶

Koruma bölge kurulları kararına uygun olarak bu taşınmaz kültür varlıklarında yapılan onarım ve inşaat işleri Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınacak vergi, harç ve harcamalara katılma paylarından müstesnadır.

(Ek fıkra: 14/7/2004-5226/27 md.) Bu Kanun kapsamında tescil edilen taşınmaz kültür varlıkları için 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

Madde 22 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları:

Madde 23 – Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

a) **(Değişik: 17/6/1987 - 3386/9 md.)** Jeolojik, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, jeoloji, antropoloji, prehistorya, arkeoloji ve sanat tarihi açılarından belge değeri taşıyan ve ait oldukları dönemin sosyal, kültürel, teknik ve ilmi özellikleri ile seviyesini yansıtan her türlü kültür ve tabiat varlıkları;

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidyen), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu ve vurucu silahlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taçlar (diadem), deri, bez, papirus, parşümen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerine haiz gravür, yağlıboya veya suluboya tablolar, muhallefat (relique'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları,

¹⁶ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 51 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “şartıyla,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanlığı,” ibaresi eklenmiştir.

Halkın sosyal heyetini yansıtan, insan yapısı araç ve gereçler dahil, bilim, din ve mihaniki sanatlarla ilgili etnografik nitelikteki kültür varlıkları.

Osmanlı Padişahlarından Abdülmecit, Abdülaziz, V. Murat, II. Abdülhamit, V. Mehmet Reşat ve Vahidettin ve aynı çağdaki sikkeler, bu Kanuna göre tescile tabi olmaksızın yurt içinde alınıp satılabilirler.

Bu madde kararına girmeyen sikkeler bu Kanunun genel hükümlerine tabidir.

b) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna ait tarihi değer taşıyan belge ve eşyalar, Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait zati eşya, evrak, kitap, yazı ve benzeri taşınırlar.

Yönetim ve gözetim:

Madde 24 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/10 md.)

Devlet malı niteliğini taşıyan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının Devlet elinde ve müzelerde bulundurulması ve bunların korunup değerlendirilmeleri Devlete aittir. Bu gibi varlıklardan gerçek ve tüzelkişilerin ellerinde bulunanlar, değeri ödenerek Bakanlık tarafından satın alınabilir.

23 üncü maddenin (a) bendinde belirtilen etnografik mahiyetteki kültür varlıklarının yurt içinde alımı, satımı ve devri serbesttir. Alımı, satımı serbest bırakılacak etnografik eserlerin hangi devirlere ait olacağı ve diğer nitelikleri ile kayıt ve tescil şartları bir yönetmelikle belirlenir.

Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürk'e ait korunması gerekli taşınır kültür varlıkları, Bakanlık, Milli Savunma Bakanlığı veya Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nca satın alınabilir.

Ancak, bu tip eserlerden her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkarılacakların kontrolü, Bakanlığa bağlı müzelerce yapılabileceği gibi bazı gümrük çıkış kapılarında bulundurulacak ihtisas elemanlarınca da yapılabilir. Hangi kapılarda ihtisas elemanı bulundurulacağı bir yönetmelikte belirlenir.

Yapılan kontrol sonunda bu tip eserlerden yurt dışına çıkmasında sakınca görülenler tespit edilerek değerlendirilmeleri yurt içinde yapılmak şartıyla, sahiplerine iade edilirler.

Bu maddede belirtilen ve alım, satımı serbest bırakılan eserlerde Devletin rüçhan hakkı mahfuzdur.

Müzelere alınma:

Madde 25 – Dördüncü maddeye göre Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirilen taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile 23 üncü maddede belirlenen korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bilimsel esaslara göre tasnif ve tescile tabi tutulurlar. Bunlardan Devlet müzelerinde bulunması gerekli görülenler, usulüne uygun olarak müzelere alınırlar.

Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnifi, tescili ve müzelere alınmaları ile ilgili kıstaslar, usuller ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Türk askeri tarihini ilgilendiren her türlü silah ve malzemenin bulundukları veya ihbar edildikleri yerde, tarihi niteliklerinin araştırılması, incelenmesi ve değerlendirilmesi Genelkurmay Başkanlığınca yapılır.

Tasnif ve tescil dışı bırakılan ve müzelere alınması gerekli görülmeyenler, sahiplerine bir belge ile iade olunurlar. Belge ile iade olunan kültür varlıkları üzerinde, sahipleri her türlü tasarrufta bulunabilirler. Bir yıl içinde sahipleri tarafından alınmayanlar, müzelerde saklanabilir veya usulüne uygun olarak Devletçe satılabilir.

Müze, özel müze ve koleksiyonculuk:

Madde 26 – Bu Kanunun kapsamına giren kültür ve tabiat varlıklarına ait müzelerin kurulması, geliştirilmesi Kültür ve Turizm Bakanlığının görevlerindendir.

Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit kültür varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve müzeler kurabilirler. Ancak, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar tarafından kurulacak müzelerin faaliyet konuları ve alanları, yapılacak başvuruda beyan olunan istekleri değerlendirerek, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesinde belirlenir.

Gerçek ve tüzelkişilerce kurulacak müzeler, Kültür ve Turizm Bakanlığının izin belgesinde belirlenen konu alanlarına inhisar etmek şartı ile, taşınır kültür varlığı bulundurabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzeler de, taşınır kültür varlıklarının korunması hususunda Devlet müzeleri statüsündedirler.

Anılan müzelerin kuruluş amacı, görevi ve yönetim şekil ve şartları ile, gözetim ve denetimi yönetmelikle belirlenir.

Devlet müzeleri içerisinde özel bir ihtisas ve araştırma müzeleri olan askeri müzelerin kurulması, yaşıatılması, malzemenin ve uğraş konularının tayin ve tespiti Genelkurmay Başkanlığına aittir. Bu müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Milli Savunma Bakanlığının, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

Gerçek ve tüzelkişiler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler.

Koleksiyoncular faaliyetlerini, Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirmek ve yönetmelik gereğince, taşınır kültür varlıklarını envanter defterine kaydetmek zorundadırlar.

Koleksiyoncular, ilgili müzeye tescil ettirerek, koleksiyonlarındaki her türlü eseri onbeş gün önce Kültür ve Turizm Bakanlığına haber vermek şartı ile kendi aralarında değiştirebilir veya satabilirler. Satın almada öncelik Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Kültür varlığı ticareti:

Madde 27 – Yirmibeşinci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan ve Devlet müzelerine alınması gerekli görülmeyen taşınır kültür varlıklarının ticareti, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılır.

Bu ticareti yapmak isteyenler, Kültür ve Turizm Bakanlığından ruhsatname almak zorundadırlar. Bu ruhsatnameler üç yıl için geçerlidir. Bu s renin bitiminden bir ay önce ruhsatname yenilenebilir. Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresine bakılmaksızın iptal edilir.

 kametgahını ticarethane olarak gösterme yasağı:

Madde 28 – Kültür varlığı ticareti yapanlar belli bir ticaret yeri göstermek mecburiyetindedir. Ancak, ikametgahlarını hiçbir zaman, ticarethane veya depo olarak gösteremezler.

Ticarethane ve depoların kontrolü:

Madde 29 – Kültür varlığı ticareti yapanların işyerleri ve depoları yönetmelikte belirlenen esaslar dahilinde Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerince denetlenir.

Haber verme zorunluluğu:

Madde 30 – Kamu kurumu ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri dahil, vakıflar, gerçek ve t zelki iler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları m zayedelerdeki satışlara konu olan taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile koleksiyonları, önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Kültür ve Turizm Bakanlığı, kültür ve tabiat varlıklarından meydana getirilen koleksiyonları kuracağı komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satın alabilir. Bunlardan hazineye intikal etmiş olup da müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler, Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığına devrolunurlar.

Birinci fıkra da sözü edilen, kamu kurumu ve kuruluşları, vakıflar, gerçek ve t zelki iler satacakları veya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları m zayedelerdeki satışlara konu olan askeri tarihimize ait kültür varlıkları ile silah ve askeri malzeme koleksiyonlarını Genelkurmay Başkanlığına haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu kültür varlıklarından hazineye intikal etmiş olup askeri müzelerin koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümlerine göre Milli Savunma Bakanlığına devrolunurlar.

Madde 31 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

Yurt dışına çıkarma yasağı:

Madde 32 – Yurt içinde korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları yurt dışına çıkarılamaz. Ancak, milli çıkarlarımız dikkate alınarak, bunların hertürlü hasar, zarar, tehdit veya tecavüz ihtimaline karşı, gideceği ülke makamlarından teminat almak ve sigortalanmak şartı ile, yurt dışında geçici olarak sergilendikten sonra geri getirilmelerine; Cumhurbaşkanınca karar verilir.¹⁷

¹⁷ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 78 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Kültür ve Turizm Bakanlığınca teşkil edilecek yükseköğretim kurumlarının Arkeoloji ve Sanat Tarihi bilim dallarının ba kanlarından oluşan bilim kurulunun kararı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının teklifi  zerine Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde deği tirilmi tir.

Türkiye'deki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinde beyan ederek beraberlerinde getirdikleri yabancı kökenli kültür varlıklarını, çıkışlarında beraberlerinde götürebilirler.

Yurt dışına geçici olarak sergilenmek üzere kültür ve tabiat varlıkları gönderilmesi esasları ile, Türkiye'deki kordiplomatik mensuplarına beraberlerinde getirdikleri bu tür varlıkların giriş ve çıkışlarında yapılacak işlemler, istenecek belgeler ve ilgili diğer hususlar Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığının birlikte düzenleyecekleri yönetmelikte belirtilir.

Yurt dışından getirme:

Madde 33 – Yurt dışından kültür varlığı getirmek serbesttir.

Kopya çıkarma:

Madde 34 – Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı ören yerleri ve müzelerdeki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının öğretim, eğitim, bilimsel araştırma ve tanıtma amacı ile fotoğraflarının ve filmlerinin çekilmesi, mulaj ve kopyalarının çıkartılması Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır.

Bu hususlarla ilgili esaslar, yönetmelikte tespit olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Araştırma, Sondaj, Kazı ve Define Arama

Araştırma, sondaj ve kazı izni:

Madde 35 – Bu kanun hükümlerine tabi, taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını meydana çıkarmak üzere, araştırma, sondaj ve kazı yapma hakkı, sadece Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Bilimsel ve mali yeterliği Kültür ve Turizm Bakanlığınca takdir ve kabul olunan Türk ve yabancı heyet ve kurumlara araştırma izni, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından; sondaj ve kazı yapma izni Cumhurbaşkanı kararı ile verilir, Kültür ve Turizm Bakanlığı elemanları veya bu Bakanlıkça görevlendirilecek Türk bilim adamları tarafından yapılacak araştırma, sondaj ve kazılar, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır. Askeri yasak bölgelerde yapılacak araştırma, sondaj ve kazı için gerekli ruhsatname, Genelkurmay Başkanlığının iznini müteakip, sözü geçen heyet ve kurumların göstereceği uzmanlar adına düzenlenir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca haklı görülebilecek sebep olmadıkça heyet ve kurumlar ruhsatnamedeki üyelerini değiştiremezler.¹⁸

Su altında korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu bölgeler, Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilir ve yayımlanır. Bu bölgelerde, sportif amaçlı dalış yapmak yasaktır, ikinci fıkra hükümlerine göre izin almak şartıyla araştırma ve kazı yapılabilir.¹⁹

¹⁸ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 78 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Kültür ve Turizm Bakanlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁹ 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 78 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca tespit edilir ve Bakanlar Kurulu kararı ile” ibaresi “Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilir ve” şeklinde değiştirilmiştir.

Maliklerin mülkleri içinde yapılacak kazılar:

Madde 36 – Taşınmaz kültür varlığı sahiplerinin kendi mülkleri içinde kültür varlığı aramak maksadı ile araştırma, sondaj ve kazı yapımları da bu Kanunun 35 ve 41 inci maddeleri hükümlerine tabidir.

Kazı izninde usul:

Madde 37 – Aynı kazı heyetine veya şahsa, aynı süre içinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan kurtarma kazıları dışında, birden fazla yerde kazı ve sondaj izni verilemez. İzin verilmesi, araştırma, sondaj ve kazının yapılması, elde edilecek kültür ve tabiat varlıklarının muhafaza şartları, bu eserler üzerinde araştırma, sondaj, ve kazı sahiplerine tanınacak diğer haklar bir yönetmelikte tespit olunur.

Kazı izninin devredilmeyeceği:

Madde 38 – Türk ve yabancı bilim kurumlarına veya onların adına hareket eden kişilere verilen kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni olmadan devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Araştırma, sondaj ve kazı izninin hükümsüzlüğü:

Madde 39 – Kültür ve Turizm Bakanlığınca kabul edilen haklı bir sebep gösterilmeden, ruhsatname tarihinden itibaren, en çok altı ay içinde başlanılmayan araştırma, kazı ve sondajlara ait izin ve ruhsatnameler, hükümsüz sayılır. Araştırma, sondaj ve kazı çalışmaları, makul bir sebep gösterilmeksizin iki aydan fazla tatil edilemez. Bu süreyi geciktirenlerin izin ve ruhsatnameleri iptal edilmiş sayılır. Ayrıca, bu Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri iptal edilir ve bu gibilere, daha sonra izin ve ruhsat verilmez.

Araştırma, sondaj ve kazı izninde süre:

Madde 40 – Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir. Ruhsatname ve izin süresinin sonunda heyet başkanı kazıya, sondaj ve araştırmaya devam edildiğini, yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

Kazıdan çıkan eserlerin müzelere nakli:

Madde 41 – Kazılarda meydana çıkan bütün taşınır kültür ve tabiat varlıkları, kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından her yıl yapılan kazı sonunda Kültür ve Turizm Bakanlığının göstereceği Devlet müzesine naklölunur. Kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bütün fosiller, Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde, tabiat tarihi müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türk bilim kurumlarına verilebilir. Ayrıca, kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen askeri tarihle ilgili her türlü taşınır kültür varlığı, Genelkurmay Başkanlığının uygun görüşü ile, Kültür ve Turizm Bakanlığınca askeri müzelere devredilir.

Zarar vermede tazminat yükümlülüğü:

Madde 42 – Kazı ve sondaj izni alanlar, bu çalışmayı sahipli arazide yaptıkları takdirde, kazı, sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler, Arazi sahipleri Kültür ve Turizm Bakanlığının oluşturacağı komisyonca takdir edilecek tazminat karşılığında, kazı ve sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar.

Bu gibi yerler, gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca kamulaştırılabilir. Yabancı bilim kurumlarınca yapılan kazılarda, bu kamulaştırmanın bedeli kazı sahipleri tarafından ödenir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde genel kamulaştırma hükümleri uygulanır. Bu madde gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin takdirinde, kazı, sondaj ve araştırma faaliyetlerinden önce, mevcut kültür ve tabiat varlıklarının eskilik, enderlik ve sanat değeri ile, bu faaliyetler sonucu bulunan kültür varlıklarının değeri, dikkate alınmaz.

Yayım hakkı:

Madde 43 – Kazı, sondaj ve araştırmalarda, meydana çıkacak olan varlıkların yayım hakkı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri gereğince, kazı, sondaj ve araştırma izni alan heyet ve kurumlar adına, kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı başkanları, her kazı dönemi sonunda, Kültür ve Turizm Bakanlığına bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren, kazı dönemi çalışmalarına ait bilimsel raporlarını en geç iki yıl, nihai bilimsel raporlarını ise beş yıl içinde yayımlamayan kazı heyetlerinin kazı, sondaj ve araştırmalarda buldukları kültür ve tabiat varlıkları üzerindeki her türlü yayım hakkı Kültür ve Turizm Bakanlığına geçer.

Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yapılan kazı, sondaj ve araştırmalara ait bilimsel raporlar, kazı başkanlığınca, yayımlanacak şekilde hazırlanır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bunlardan gerekli görülenleri yayımlar.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görülecek mazeretler dışında, yukarıda açıklanan süre içinde son raporlarını yayımlamamış bulunan heyet ve kişilere yeni bir kazı için ruhsatname verilmez.

Giderler:

Madde 44 – Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmadan çıkan kültür varlıklarının yerinde korunmasını sağlamak maksadıyla, kazı yerinde geçici olarak çalıştırılacak bekçilerin ücret ve masrafları ile kazı yerinin eski haline getirilmesinin gerektirdiği giderleri karşılamak, kazı sırasında meydana gelebilecek zararları tazmin ve bunlarla ilgili bütün giderler, düzenlenecek yönetmeliğe göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ruhsat verme veya süre uzatma sırasında, kazı sahiplerinden tahsil edilerek emaneten mal sandığına yatırılan paralardan ödenir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından finanse edilen konularda, gider karşılıklarının mal sandığına yatırılması zorunlu değildir.

Korunma ve çevre düzenlemesi:

Madde 45 – Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılan kazılarda ortaya çıkan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bakım, onarım ve  evre düzenlemeleri ile taşınır kültür ve tabiat varlıklarının bakım ve onarımları kazı başkanlığınca yapılır.

Araştırma, kazı ve sondajların geçici olarak veya tamamen durdurulması:

Madde 46 – Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak yapılan kazı, sondaj ve araştırmalar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca geçici olarak veya tamamen durdurulur.

Tesislerin devri:

Madde 47 – Heyet ve kurumlar adına, kazı, sondaj ve araştırma yapan şahıslar tarafından, işe başlamak için veya çalışmaların devamı sırasında muhtelif şekillerde satın alınan veya inşa edilen depo, lojman ve benzeri tesisler ve malzeme, kazının sonunda bedelsiz olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığına devrolunur. Bu tesislerin kullanım şekillerinin tayinine Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir.

Araştırma, kazı ve sondajda görevlendirilenler:

Madde 48 – Yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı uzmanlarından bir veya birkaç temsilci bulunur. Türk heyet ve kurumlarınca yapılan araştırma, kazı ve sondajlara Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yetkili bir uzman katılır. Temsilci ve uzmanların seçimi ve görevleri, yönetmelikle belirlenir.²⁰

Türk heyet ve kurumlarınca yapılan kazılara katılacak Kültür ve Turizm Bakanlığı uzmanlarının yol masrafları, yevmiyeleri ve zaruri giderleri, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığınca  denir.

Yabancı kurum ve heyetler tarafından yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda görevlendirilecek Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcilerine ödenecek olan yol masrafları, yevmiye, temsil  deneği ve su altı dalış tazminatı, kazı başkanlığından Kültür ve Turizm Bakanlığınca peşinen tahsil edilip bir Devlet bankasına yatırılır. Temsil  deneğinin miktarı, her yıl Kültür ve Turizm Bakanlığınca tayin edilir.

Araştırma, kazı ve sondaj izin yasağı:

Madde 49 – Türkiye'deki elçilik ve konsolosluklar mensuplarına, araştırma, kazı ve sondaj izni verilmez.

Define arama:

Madde 50 – Define aramak isteyenlere, bu Kanunun 6 ncı maddesinde korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak belirtilen yerler ile tespit ve tescil edilen sit alanları ve mezarlıklar dışında, Kültür ve Turizm Bakanlığınca define arama ruhsatnamesi verilebilir.

²⁰ 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 44 üncü maddesi ile bu fıkrada yer alan "Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü" ibaresi "Kültür ve Turizm Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

Define aramak isteyenlere aynı süre içinde birden fazla yerde arama izni verilemez. Define arama izni, başkalarına devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Define aramada, Kültür ve Turizm Bakanlığından ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarından temsilci olarak gönderileceklerin yolluk ve yevmiyeleri ile zaruri giderleri arayıcı tarafından karşılanır. Bu iş için gerekli olan ödenek, Bakanlıkça, define arayıcısından peşinen tahsil edilip bir Devlet bankasına yatırılır.

Arama ruhsatının verilmesi, define arayıcıdan istenecek belgeler, aramanın yapılması, çıkan defineden arayıcıya tanınacak haklar, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının birlikte düzenleyeceği yönetmelikte belirtilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Bölge Kurulları²¹

Kuruluş, görev, yetki ve çalışma şekli:

Madde 51 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/11 md.)

Yurtiçinde bulunan ve bu Kanun kapsamına giren korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hizmetlerin bilimsel esaslara göre yürütülmesini sağlamak üzere, Bakanlığa bağlı "Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" ile Bakanlıkça belirlenecek bölgelerde "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları" kurulur.

Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır;

- a) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve restorasyonu ile ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek,
- b) Koruma bölge kurulları arasında gerekli koordinasyonu sağlamak,
- c) Uygulamada doğan genel sorunları değerlendirerek görüş vermek suretiyle, Bakanlığa yardımcı olmak.

d) **(Ek: 8/8/2011-KHK-648/45 md.)** Bakanlıklarca Koruma Yüksek Kurulunda görüşülmesi talebiyle gönderilen ve gündeme alınan konularda karar vermek.

(Değişik üçüncü fıkra: 8/8/2011-KHK-648/45 md.) Mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları Koruma Yüksek Kurulunda görüşülmesini istedikleri hususları bağlı, ilgili veya ilişkili oldukları bakanlıklar aracılığıyla bildirir. Koruma Yüksek Kurulunca karar verilen konular ilgili koruma bölge kurulunca tekrar görüşülmez.

(Değişik dördüncü fıkra: 8/8/2011-KHK-648/45 md.) Koruma Yüksek Kurulunun gündemi Bakanlıkça belirlenir. Gündemin belirlenmesini müteakip Koruma Yüksek Kurulu toplantıya çağırılır. Toplantı sayısına bir sınırlama getirilmez. Koruma Yüksek Kurulu salt çoğunlukla toplanır, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

Koruma Yüksek Kurulunun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar bir yönetmelikle düzenlenir.

Madde 52 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

---

²¹ Bölüm başlığı, 17/6/1987 tarih ve 3386 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile bu şekilde değiştirilmiştir.

Koruma Yüksek Kurulu üyeliği:

Madde 53 – (Mülga:2/7/2018-KHK-700/78 md.)

Temsilci üyelerin nitelikleri

Madde 54 – Koruma Yüksek Kurulunun temsilci üyelerinin, yükseköğretim görmüş olmaları ve 53 üncü maddede belirlenen bilim dallarından biri veya birkaçında tanınmış ve bu alanlarda çalışmalar yapmış, tercihan yurt içinde veya yurt dışında yayımlanmış eserler vermiş olmaları şartı aranır.

Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulu üyeliğinin sona ermesi, süresi ve huzur hakkı:

Madde 55 – (Değişik: 14/7/2004 - 5226/10 md.)

Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurullarının kurum temsilcisi üyelerinin üyelikleri kurumlarındaki görevleri süresince devam eder.

(Değişik ikinci fıkra: 4/2/2009-5835/2 md.) Koruma bölge kurullarının Bakanlıkça (...) ²² seçilen üyelerinin görev süresi üç yıldır.

Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulu üyeleri, görev ve yetki alanlarına giren konularda doğrudan veya dolaylı olarak taraf olamaz ve hiçbir menfaat sağlayamazlar. Aksine davrandığı tespit edilenlerin kurul üyeliği Bakanlıkça sona erdirilir.

(Değişik dördüncü fıkra: 4/2/2009-5835/2 md.) Koruma Yüksek Kurulu üyeleri ile koruma bölge kurullarının Bakanlıkça (...) ²² seçilen üyelerine, ayda altı toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için Devlet memur aylık katsayısının (5000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda, koruma bölge kurullarının kurum temsilcisi üyelerine ise ayda altı toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için Devlet memur aylık katsayısının (2000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.

Herhangi bir nedenle bir yıl içinde yıllık izin, hastalık ve mazeret izinleri hariç dört veya üst üste iki toplantıya katılmayan koruma bölge kurulu üyelerinin üyelikleri sona erer.

Madde 56 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

Koruma Bölge Kurullarının görev, yetki ve çalışma şekli: ²³

Madde 57 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/14 md.)

Koruma bölge kurulları, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde olmak kaydıyla aşağıdaki işleri yapmakla görevli ve yetkilidir.

a) Bakanlıkça tespit edilen veya ettirilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının

²² 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 47 nci maddesi ile bu fıkarda yer alan "ve Yükseköğretim Kurulunca" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

²³ 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, 57 nci maddenin (c) bendinde yer alan "bir ay" ibaresi, "üç ay"; (d) bendinde yer alan "onamak" ibaresi, "karar almak"; (g) bendinde yer alan "ilgili" ibaresi, "sit alanlarına ilişkin" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

tescilini yapmak,

b) Korunması gerekli kültür varlıklarının gruplandırılmasını yapmak,

c) Sit alanlarının tescilinden itibaren üç ay içinde geçiş dönemi yapı şartlarını belirlemek,

d) Koruma amaçlı imar planları ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip karar almak,²³²⁴

e) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tespitini yapmak,

f) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarından özelliklerini kaybetmiş olanlarının tescil kaydını kaldırmak,

g) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almak.

(Ek fıkra: 4/2/2009-5835/3 md.) 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun uyarınca ilan edilen yenileme bölgelerinde yenileme projelerini onaylamak üzere 5366 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları da bu maddede belirtilen işleri yapmakla görevli ve yetkilidir.

(Değişik fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Koruma bölge kurullarının başkan ve yardımcıları, üyeler arasından kurulca seçilir. Başkanın yokluğunda kurula, başkan yardımcısı başkanlık eder.

(Değişik fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Koruma bölge kurulları, toplantıya katılması gereken üyelerin salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alırlar. **(Değişik ikinci cümle: 8/8/2011-KHK-648/48 md.)** Ancak karar yeter sayısı dörtten az olamaz. Alınan kararlar bu Kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılır.

(Değişik fıkra: 4/2/2009-5835/3 md.) Koruma bölge kurullarının teknik ve idari hizmetleri, koruma bölge kurulu müdürlükleri tarafından yürütülür. Üçten fazla koruma bölge kurulu bulunan illerde, kurullar arasında teknik ve idari işlerde koordinasyonu sağlamak üzere koruma bölge kurulları koordinasyon müdürlüğü kurulur. Koruma bölge kurulu müdürlükleri, koruma bölge kurulları koordinasyon müdürlüğüne bağlı olarak çalışır.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Koruma bölge kurulu, belgeleri tam olarak koruma bölge kuruluna ibraz edildiği tarihten itibaren, koruma amaçlı imar plânlarını en geç altı ay, uygulamaya yönelik projeleri ise en geç üç ay içinde karara bağlar.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, bunların koruma alanları ve sit alanlarında, 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tâbi olmayan tadilat ve tamiratlar; özgün biçim ve malzemeye uygun olarak, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır. Bunların dışında her türlü inşai ve fizikî müdahale koruma bölge kurulunun izni ile yapılır.

(Ek fıkra: 8/8/2011-KHK-648/48 md.) Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu

---

²⁴ Bu bent hükmünün uygulanmasında 19/10/1989 tarih ve 383 sayılı KHK'nin 25 inci maddesine bakınız.

kurulmamış yerlerde taşınmaz kültür varlıkları, bunların koruma alanları ve sit alanlarında, 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tabi olmayan tadilat ve tamiratlar koruma bölge kurulu müdürlüğünün izin ve denetiminde yapılır.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Ancak, koruma amaçlı imar plânı onaylanmış sit alanlarında, taşınmaz kültür varlığının bulunduğu parseller dışındaki inşai ve fizikî müdahaleler, koruma amaçlı imar plânı hükümleri doğrultusunda, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Vakıflar Genel Müdürlüğü idare ve denetiminde olan mazbut vakıfların veya mülhak vakıfların mülkiyetindeki kültür varlıklarının 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tâbi olmayan tadilat ve tamiratları, özgün biçim ve malzemeye uygun olarak Vakıflar Genel Müdürlüğünce yaptırılır.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların koruma alanlarında yapılan tadilat ve tamiratlara ilişkin uygulama öncesi ve sonrasına ait rapor ve belgeleri, ilgili idareler ve Vakıflar Genel Müdürlüğünce ilgili koruma bölge kurulu müdürlüklerine gönderilir.

(Ek fıkra: 14/7/2004 - 5226/11 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Koruma Bölge Kurullarının oluşumu:²⁵

Madde 58 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/15 md.)

Koruma Bölge Kurulları aşağıda belirtilen üyelerden oluşur;

a) Arkeoloji, sanat tarihi, hukuk, mimari ve şehir plancılığı konularında uzmanlaşmış kişiler arasından Bakanlıkça seçilecek yedi temsilci,²⁶

b) **(Mülga: 8/8/2011-KHK-648/49 md.)**

c) Görüşülecek konu, belediye sınırları içinde ise ilgili belediye başkanı veya teknik temsilcisi, dışında ise ilgili valilikçe seçilecek teknik temsilci,

d) Görüşülecek konu, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile ilgili ise Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünden bir teknik temsilci,

e) Görüşülecek konu, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile ilgili ise Vakıflar bölge müdürü veya teknik temsilcisi,

f) Görüşülecek konu, Çevre ve Orman Bakanlığı ile ilgili ise konuyla ilgili teknik temsilci.

g) **(Ek:14/7/2004 – 5226/12 md.)** Görüşülecek konunun müze müdürlüğünü ilgilendirmesi halinde ilgili müze müdürü.

Ayrıca kurula oy hakkı olmamak kaydıyla danışman uzman çağırılabilir.

(Değişik fıkra: 8/8/2011-KHK-648/49 md.) Koruma bölge kurulunun gündemiyle

²⁵ 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, 58 inci maddenin (a) bendinde yer alan “müzecilik” ibaresi, “hukuk”; “üç” ibaresi, “beş”; (d) bendinde yer alan “iki” ibaresi, “bir”; (f) bendinde yer alan “Orman Genel Müdürlüğü” ibaresi, “Çevre ve Orman Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir.

²⁶ 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK’nın 49 uncu maddesi ile bu bentte yer alan “beş” ibaresi “yedi” şeklinde değiştirilmiştir.

ilgili meslek odaları, koruma bölge kurulu müdürlüğünün davetiyle toplantılara gözlemci olarak katılabilir.

Madde 59 – 60 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

Kararlara uyma zorunluluğu:²⁷

Madde 61 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.; Yeniden düzenleme: 14/7/2004 – 5226/13 md.)

Kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler, Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurullarının kararlarına uymak zorundadır. Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları Resmî Gazetede yayımlanır.

(Değişik fıkra: 8/8/2011-KHK-648/50 md.) Koruma bölge kurullarınca alınan kararlara kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılan itirazlar, Bakanlıkça değerlendirilerek gerekli görüldüğü takdirde Koruma Yüksek Kurulu gündemine alınır.

(Değişik fıkra: 8/8/2011-KHK-648/50 md.) Bu itirazlar, Koruma Yüksek Kurulunca incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Koruma Yüksek Kurulunda görüşülen itiraz konuları ayrıca koruma bölge kurulu gündemine alınmaz. Koruma Yüksek Kuruluna yapılacak itirazlarla ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Kurul Üyelerinin yolluk ve gündelikleri:

Madde 62 – Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları üyelerinden umumi harcırah hükümlerine tabi bulunanların kurul toplantıları için memuriyet mahalleri dışındaki seyahatlerinde yol giderleri ve gündelik, tabii üyelere mensup oldukları kurumlarınca; diğer üyelere, Kültür ve Turizm Bakanlığınca ödenir.

Kurullarla ilgili yönetmelik:

Madde 63 – Yüksek Kurul ile Bölge Kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile bu Kurulların kendi aralarındaki ve Kültür ve Turizm Bakanlığıyla olan ilişkileri bir yönetmelikle düzenlenir.

ALTINCI BÖLÜM

İkramiye ve Cezalar

Kültür varlıklarını bulanlara verilecek ikramiye:

Madde 64 – Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yer üstünde, yer altında ve su altında bulunan taşınır kültür varlıklarını 4 üncü maddede yazılı makam ve mercilere, aynı maddede yazılı süreler içerisinde haber verenlere:

a) Bulunan varlık, bunların mülkü içinde ise bu Kanunun 24 üncü ve 25 inci maddeleri uygulanır. Ayrıca ikramiye verilmez.

b) Bulunan varlık başkasının mülkü içinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığınca varlığın değeri dikkate alınarak, takdir olunacak bedelin % 80'i ikramiye olarak bulan ile mülk sahibi

²⁷ Bu madde başlığı maddeyi yeniden düzenleyen 5226 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle düzenlenmiştir.

arasında yarı yarıya paylaştırılır.

c) Kültür varlığı Devlete ait arazide bulunmuş ise, takdir olunacak bedelin % 40'ı bulana ikramiye olarak verilir.

d) Nerede bulunursa bulunsun haber verilen kültür varlığı korunması gerekli nitelikte olmadığı takdirde haber verenlere bu Kanunun 25 inci maddesindeki işlem uygulanır. Ayrıca ikramiye verilmez.

e) Nerede olursa olsun yeni bulunup da 4 üncü maddede yazılı süreler içinde haber verilmediğinden dolayı gizlenmiş sayılan kültür varlıklarını haber verenler ile, bunları yakalayan kamu görevlilerine, 1905 sayılı "Menkul ve Gayrimenkul Emval ile Bunların İntifa Haklarının ve Daimi Vergilerin Mektumlarını Haber verenlere Verilecek İkramiyelere Dair Kanun"da taşınır mallar için gösterilen oranlar dahilinde tespit edilen bedel ikramiye olarak verilir.

f) Yukarıdaki fıkralardan herhangi biri uyarınca kültür varlıklarını bulan, haber veren veya yakalayan kişiler birden fazla ise verilecek ikramiyeler bunlar arasında eşit olarak paylaştırılır.

g) Yukarda belirtilen ikramiyelerin tahakkuk ve tediyesine ait işlemler Maliye ve Kültür ve Turizm bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelik esaslarına göre yapılır.

Cezalar:

Madde 65 – (Değişik: 8/10/2013-6498/3 md.)

Tescil edilen sit alanları ve korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanlarının bu Kanuna göre tebliğ veya ilan edilmiş olmasına rağmen yıkılmasına, bozulmasına, tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarar görmesine kasten sebebiyet verenler ile (...) ²⁸ izin alınmaksızın inşai ve fiziki müdahale yapanlar veya yaptırınlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Bu Kanuna aykırı olarak yıkma veya imar izni verenler, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen fiiller, korunması gerekli kültür ve tabiat varlığını yurt dışına kaçırmak amacıyla işlenmiş ise verilecek cezalar bir kat artırılır.

(Değişik dördüncü fıkra: 20/8/2016-6745/25 md.) Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların koruma alanları ve sit alanlarında, 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tabi olmayan tadilat ve tamiratları, kültür varlıkları yönünden bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş yerlerde yetkili idarelerden, koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmamış yerlerde koruma bölge kurulu müdürlüklerinden; tabiat varlıkları ve doğal sit alanları yönünden ise  evre ve şehircilik il müdürlüklerinden izin almaksızın ya da izne aykırı olarak yapanlar veya yaptırınlar, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

---

²⁸ 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan "koruma bölge kurullarından" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Usulsüz belge verenler, ilan ve tebligat yapanlar:

Madde 66 – (Değişik: 23/1/2008-5728/409 md.)

Bu Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan yasaklara aykırı olarak belge verenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile; bu Kanunun 7 nci maddesinde yer alan ilan veya tebligatı bilerek, süresinde usulüne uygun yapmayanlar ise, üç aydan bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılırlar.

Haber verme sorumluluğuna ve kültür varlığı ticaretine aykırı hareket edenler:²⁹

Madde 67 – (Değişik: 23/1/2008-5728/410 md.)

Kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili olarak bildirim yükümlülüğüne mazereti olmaksızın ve bilerek aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bildirimi yapılmamış olan kültür ve tabiat varlığını satışa arzeden, satan, veren, satın alan, kabul eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, bu durumda birinci fıkrada tanımlanan suçtan dolayı ayrıca cezaya hükmolunmaz.

Ticareti yasak olmayan taşınır kültür varlıklarının izinsiz olarak ticaretini yapan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yurt dışına çıkarma yasağına aykırı hareket edenler:

Madde 68 – (Değişik: 23/1/2008-5728/411 md.)

Kültür ve tabiat varlıklarını bu Kanuna aykırı olarak yurt dışına çıkaran kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Tetkik ve kontrole muhalefet:

Madde 69 – (Değişik: 23/1/2008-5728/412 md.)

Bu Kanunun 29 uncu maddesinde yer alan tetkik ve kontrole muhalefet edenler ile 41 inci maddede yer alan nakil işlerine aykırı hareket edenler altı aydan bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılırlar.

Özel mülkiyete konu olanlar:

Madde 70 – (Değişik: 23/1/2008-5728/413 md.)

Bu Kanunun 24 üncü maddesine aykırı hareket edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

Kazı, sondaj ve araştırmaya ilişkin hükümlere aykırı hareket:

Madde 71 – (Değişik: 23/1/2008-5728/414 md.)

Bu Kanunun 38, 42 ve 43 üncü maddelerine aykırı hareket edenler yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

---

²⁹ Bu madde başlığı “Haber verme sorumluluğuna - kültür varlığı ticaretine ve ikametgahı ticarethane olarak gösterme yasağına aykırı hareket edenler:” iken, 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 410 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Kamu personeline ilişkin kararlar:

Madde 72 – Bu Kanunun uygulanmasında, görevli kamu personeli hakkında yapılacak iş ve işlemler ve alınacak her türlü kararlar ve bu kararlara karşı yapılacak itirazlar, öncelikle incelenir ve sonuçlandırılır.

Özel müze ve koleksiyonculara ilişkin hükümlere aykırı hareket:

Madde 73 – (Değişik: 23/1/2008-5728/415 md.)

Bu Kanunun 26 ve 30 uncu maddelerine aykırı davrananlara, suç daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa üç aydan bir yıla kadar hapis ve adlî para cezası verilir.

İzinsiz araştırma, kazı ve sondaj yapanlar:

Madde 74 –(Değişik: 23/1/2008-5728/416 md.)

Kültür varlıkları bulmak amacıyla, izinsiz olarak kazı veya sondaj yapan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Ancak, kazı veya sondajın yapıldığı yerin, sit alanı veya bu Kanuna göre korunması gerekli başka bir yer olmaması halinde, verilecek cezanın üçte biri indirilir.

İzinsiz olarak define araştıranlar, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, bu fiillerin yurt dışına kültür varlıklarını kaçırma amacıyla veya kültür varlıklarının korunmasında görevli kişiler tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır.

Kişinin bu maddede tanımlanan suçları işlemek suretiyle bulduğu kültür varlığını soruşturma başlamadan önce mahallî mülkî amire teslim etmesi hâlinde, mahkeme verilecek cezada üçte ikisine kadar indirim yapabilir.

İzinsiz olarak define araştıran kişinin, hakkında kovuşturma başlayıncaya kadar, kendisini bu fiili işlemeye gerekli cihazları temin etmek suretiyle sevk eden kişilerin kimliklerini açıklaması ve yakalanmasını sağlaması hâlinde, mahkeme verilecek cezada indirim yapabileceği gibi, ceza verilmesine yer olmadığına da karar verebilir.

Elkoyma ve müzeye teslim:³⁰

Madde 75 – (Değişik: 23/1/2008-5728/417 md.)

Bu Kanun kapsamında kalan suçlar nedeniyle elkonulan taşınır kültür ve tabiat varlıkları müzeye teslim edilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Yürürlükten kaldırılan kanunlar:

Madde 76 – 28/2/1960 tarih ve 7463 sayılı "Hususi Şahıslara Ait Eski Eserlerle Tarihi Abidelerin istimlaki Hakkında Kanun"; 25/4/1973 tarih ve 1710 sayılı "Eski Eserler Kanunu"; 2/7/1951 tarih ve 5805 sayılı "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline

³⁰ Bu madde başlığı "Cezaların artırılması:" iken, 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 417 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

ve Vazifelerine Dair Kanun" ile 18/6/1973 tarih ve 1741 sayılı "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair 2 Temmuz 1951 tarihli ve 5805 sayılı Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun" yürürlükten kaldırılmıştır.

Ek Madde 1 – (17/6/1987 tarih ve 3386 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi ile eklenen ek madde hükmü olup teselsül için numaralandırılmıştır.; Değişik:14/7/2004 – 5226/17 md.)

Bu Kanunda yer alan "Koruma Kurulu" ibareleri "koruma bölge kurulu" olarak değiştirilmiştir.

Alan yönetimi, müze yönetimi ve anıt eser kurulu

Ek Madde 2 – (Ek:14/7/2004 – 5226/17 md.)

Yönetim alanlarında alan yönetimi, ulusal nitelikli müzelerde ise müze yönetimi, anıt eserlerde anıt eser kurulu kurulur.

a) **(Değişik birinci paragraf: 20/8/2016-6745/26 md.)** Yönetim alanları ile bunların bağlantı noktalarının korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla Bakanlıkça yönetim planı taslağı hazırlanır veya hazırlattırılır. Bakanlık, yönetim planlarının hazırlanmasına ilişkin olarak alanla ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile her türlü işbirliği yapabilir.

(Değişik ikinci paragraf: 20/8/2016-6745/26 md.) Hazırlanan taslağın karara bağlanması ve uygulanması konusunda önerilerde bulunmak amacıyla alanda mülkiyet hakkı bulunanlardan, meslek odaları ve sivil toplum örgütleri üyeleri ile üniversitelerin ilgili bölümlerinin öğretim üyelerinden Bakanlıkça bir danışma kurulu oluşturulur.

Eşgüdümün sağlanması amacıyla (...) ³¹ Bakanlıkça bir alan başkanı belirlenir. **(Ek iki cümle: 20/8/2016-6745/26 md.)** Alan başkanının görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona eren alan başkanı Bakanlıkça tekrar atanabilir. Alan başkanlığı görevini fiilen yürütenlere, Devlet memurları aylık katsayısının (20000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşmamak kaydıyla Bakan tarafından belirlenecek miktarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın çalışmayı takip eden her ay başında Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesinden ödeme yapılır. ³¹

Bakanlık tarafından hizmetine ihtiyaç duyulan idarelerin birer temsilcisi ve danışma kurulunca seçilecek iki üyenin katılımıyla eşgüdüm ve denetleme kurulu kurulur. Alan başkanı, kurulun da başkanıdır. Kurul, bu taslağı inceleyip mutabakata varmak suretiyle yönetim plânını altı ay içerisinde onaylamaya ve bu plânın uygulanmasını denetlemeye yetkilidir. ³²

³¹ 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 26 ncı maddesiyle, bu paragrafın birinci cümlesinde yer alan “, kentsel sitlerde ilgili belediye diğer yerlerde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, aynı paragrafın ikinci cümlesinde yer alan “Bakanlıkça belirlenen alan” ibaresi “Alan” şeklinde, “Kültür Bakanlığı” ibaresi “Kültür ve Turizm Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

³² 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 26 ncı maddesiyle, bu paragrafın birinci cümlesinde yer alan “Yönetim plân taslağı kapsamında” ibaresi “Bakanlık tarafından” şeklinde değiştirilmiştir.

Kurulun denetim görevini yerine getirebilmesi amacıyla ilgili kurum uzman personelinden ve denetim elemanlarından oluşan bir denetim birimi kurulabilir. Bu birim, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile üçüncü kişilerden yönetim plânı ve uygulaması ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler, eşgüdüm ve denetleme kurulunca onaylanan yönetim plânına uymak, ilgili idareler, plân kapsamındaki hizmetlere öncelik vermek ve bu amaçla bütçelerine gerekli ödenekleri ayırmak zorundadır.

b) Bakanlıkça belirlenen ulusal nitelikli müzelerde, müze başkanı ve ona bağlı müze müdürü ile işletme müdürü ve müze kurulundan oluşan müze yönetimi kurulur.

Müzelerde; kayıt, tescil, envanter, depolama, eserlerin her türlü bakım ve onarımı, sergilenmesi ve korunması, kültürel, eğitim ve bilimsel faaliyetler müze müdürü tarafından; tanıtım, satış üniteleri yönetimi, etkinlik organizasyonu, ziyaretçi yönetimi, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, temizlik işleri işletme müdürü tarafından yürütülür.

Müze başkanı, kendisine bağlı müdürlüklerin faaliyetlerinin eşgüdüm ve denetimi ile müzenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde temsiline yetkilidir.

Müze başkanlığı görevini yürütmek üzere; arkeoloji, sanat tarihi, antropoloji, etnoloji, iktisat, işletme, kamu yönetimi gibi dallarda eğitim görmüş kimseler arasından Bakanlıkça bir müze başkanı atanır.

Tüm müzelerde o müzeye münhasıran ayrıca müze kurulu oluşturulur. Müze kurulu müzenin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyeleri, meslek odaları, sivil toplum örgütü temsilcileri ve yerel yönetimlerin temsilcileri ile müzeye bağışta bulunanlardan Bakanlıkça uygun görülen kişilerden oluşur. Müze kurulu, bünyesinden bir başkan seçer.

Müze kurulunun görüşleri doğrultusunda müze için mekansal ve fiziksel gelişim, tematik gelişim ve vizyon, eser, koleksiyon korunması ve geliştirilmesi, tanıtım ve teşhir gibi konuları kapsayan yıllık ve beş yıllık koruma ve geliştirme projesi hazırlanır. Koruma ve geliştirme projesi kapsamında uygulamaları denetlemek, müzenin tanıtımını yapmak, müzeye bağış toplamak, onursal müze dostu ödülü vermek müze kurulunun yetkisindedir. Müze kurulu müzenin işleyişine dair her yıl düzenli olarak rapor hazırlar. Bakanlık bu raporları değerlendirmeye almak zorundadır.

c) Taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki anıt eserler için ise, o esere münhasır anıt eser kurulu oluşturulur. Kurul; eserin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyeleri, meslek odaları, sivil toplum örgütü temsilcileri ve yerel yönetimlerin temsilcileri ile eserin korunması ve geliştirilmesi için bağışta bulunanlardan Bakanlıkça uygun görülen kimseler ile bu eserler için tasarruf yetkisine sahip idarenin temsilcisinden oluşur. İlgili idarenin temsilcisi bu kurulun başkanıdır.

Kurul, eser için mekansal ve fiziksel gelişim, tematik gelişim ve vizyon, eserin korunması ve geliştirilmesi, tanıtım ve teşhir gibi konuları kapsayan yıllık ve beş yıllık koruma ve geliştirme projesi hazırlar. Koruma ve geliştirme projesi kapsamındaki uygulamalar, anıt eserin tanıtımını yapmak, anıt eser için bağış toplamak, onursal ödüller vermek anıt eser kurulunun yetkisindedir. Kurul; eserin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesine ilişkin her yıl düzenli olarak rapor hazırlar. İlgili idareler bu raporları değerlendirmeye almak zorundadır.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Ek Madde 3 – (Ek:14/7/2004 – 5226/17 md.)

383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı Kanunu ile belirlenen alanlarda ek-2 maddenin (a) fıkrası hükümleri uygulanmaz.

Ek Madde 4 – (Ek: 8/8/2011-KHK-648/51 md.)³³

Taşınır tabiat varlıkları hariç tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili olarak bu Kanunda öngörülen iş, işlem ve kararlar bakımından görevli ve yetkili bakanlık, Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır.

Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili hususlarda karar almak ve bu Kanunda öngörülen diğer iş ve işlemlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yardımcı olmak üzere; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Bakan Yardımcısının başkanlığında, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi ve hukukçular ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlardan Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve taşrada (...) ³³ aynı meslek alanlarından yeterli sayıda uzmanın katılması suretiyle yeteri kadar Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu teşkil edilir. Bu komisyonların iş, işlem ve kararları konusunda, bu Kanunun Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulları ile ilgili hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca alınan ilke kararları çerçevesinde kıyasen uygulanır. ³⁴

Bu Kanunda Koruma Yüksek Kurulunca alınması öngörülen kararlar, tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları bakımından Koruma Merkez Komisyonunca, koruma bölge kurullarınca alınması öngörülen kararlar koruma bölge komisyonlarınca alınır ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayıyla yürürlüğe konulur.

Bu Kanunda ve diğer mevzuatta tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları bakımından Koruma Yüksek Kuruluna ve koruma bölge kurullarına yapılan atıflar ilgisine göre Koruma Merkez Komisyonuna ve koruma bölge komisyonlarına yapılmış sayılır ve ilgili maddelerde geçen Koruma Yüksek Kurulundan Koruma Merkez Komisyonu ve koruma bölge kurullarından koruma bölge komisyonları anlaşılır.

³³ 11/10/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK'nin 15 inci maddesiyle, bu maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış biolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri" ibaresi, "söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi" şeklinde değiştirilmiş ve aynı cümlede yer alan "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlığında," ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

³⁴ 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan "Müsteşarının veya ilgili Müsteşar Yardımcısının" ibaresi "Bakan Yardımcısının" şeklinde değiştirilmiştir.

(Ek fıkra: 23/8/2011-KHK-653/18 md.) Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ile Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarında görev alanlara 55 inci maddede belirtilen esaslar çerçevesinde huzur hakkı ödenir.

Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili iş, işlem ve kararlara ilişkin usul ve esaslar ile bu konularda görev yapacak komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Ek Madde 5 – (Ek: 20/8/2016-6745/27 md.)

Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan her türlü proje ve uygulamalarda bu Kanun ile koruma, uygulama ve denetim bürolarına verilmiş olan görev ve yetkiler, koruma bölge kurulu müdürlükleri tarafından kullanılır.

Ek Madde 6 – (Ek: 20/8/2016-6745/28 md.)

Kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da doğal afet yaşanan yerlerde özel mülkiyette bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ile restorasyonuna yönelik proje ve uygulama işleri maliklerinin ve diğer ilgililerin muvafakatı aranmaksızın ve bedelsiz olarak Bakanlık tarafından gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda yürütülen proje ve uygulama işlerinden bir mali yıl içinde tamamlanması mümkün olmayanlar için dört yılı geçmemek üzere gelecek yıllara yaygın yüklenmeye girişilebilir.

Ek Madde 7- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/51 md.)³⁵

Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımlar Cumhurbaşkanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba yatırılır. Bu hesapta toplanan tutarlar nemalandırılabilir. Hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamaz. Hesapta biriken tutardan gerekli görülen miktar bütçeye özel gelir kaydedilir. Özel gelir kaydedilen bu tutar Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerin bakım, onarım, muhafaza ve işletilmesinde kullanılmak üzere Cumhurbaşkanlığı bütçesinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine özel ödenek kaydedilir. Kaydedilen özel ödeneklerden kullanılmayan kısımlar ertesi yıla devren gelir ve özel ödenek kaydedilir. Gelirleri özel ödenek kaydedilen işletmeler kurumlar vergisinden muaftır.

Ek Madde 8- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/51 md.)³⁶

Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarımları ve

³⁵ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E: 2021/125, K: 2023/213 Sayılı Kararı ile bu madde iptal edilmiştir. Kararın Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak oniki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

³⁶ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E: 2021/125, K: 2023/213 Sayılı Kararı ile bu madde iptal edilmiştir. Kararın Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak oniki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işleri 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun 7 nci maddesine göre tespit ve tescil işlemleri yapılırken, 19 uncu yüzyıl sonuna kadar olan döneme ait taşınmaz kültür varlıklarının malikleri, bunların korunmalarına gerek olmadığına tespitini Kültür ve Turizm Bakanlığında isteyebilirler. Kültür ve Turizm Bakanlığı yönetmeliğe uygun bilgileri içeren bu başvuruları, görevlendirdiği uzmanlara incelettirerek, en geç üç ay içinde, Yüksek Kurula iletir. Yüksek Kurul en geç altı ay içinde konuyu inceleyip karara bağlar.

Geçici Madde 2 – Gerçek ve tüzelkişiler, koleksiyoncular, bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde, ellerinde bulunan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarını, menşe göstermeksizin, 24 ve 25 inci maddelere göre Devlet müzelerine satabilir veya envanter defterlerine kayıt ederek en yakın müzeye onaylatmaları şartıyla Kanunun 24 üncü maddesi hükmünden yararlanabilirler.

Geçici Madde 3 – (Değişik: 14/7/2004 - 5226/16 md.)

Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurullarına, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu büro müdürlükleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu müdürlüklerine dönüşür.

Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır. Bu düzenlemeler yapıncaya kadar mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 4 – (Mülga: 17/6/1987 - 3386/18 md.)

Geçici Madde 5 – Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yayımlanmasından itibaren en geç altı ay içinde hazırlanarak yürürlüğe konur.

Bu yönetmelikler Resmi Gazetede yayımlanır.

Geçici Madde 6 – Genel Kadro Kanunu çıkıncaya kadar, bölge kurulları için bu Kanuna ekli bulunan kadro cetveli uygulanır.

Geçici Madde 7 – (Ek: 22/5/2007-5663/2 md.)

Kadastrosu devam eden taşınmazların sınırlandırma ve tespiti işleri ile devam eden davalarda da bu Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Sınırlandırma ve tespitleri henüz askı ilanına alınmamış taşınmazların kadastro tutanakları kadastro komisyonuna intikal ettirmek suretiyle bu Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına uygun hale getirilir. 27/7/2004 tarihinden itibaren yapılan kadastro çalışmaları sonucu zilyetlik şartları oluştuğu halde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan 1 ve 2 nci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadastro

tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının, Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde mahalli Maliye kuruluşlarına müracaatları halinde Maliye kuruluşunun talebi ile harca tâbi olmadan re'sen ilgilisi adına tescilleri yapılır.

Geçici Madde 8 – (Ek: 4/2/2009-5835/4 md.)

11/3/2005 tarihinden önce bir şekilde koleksiyoncular tarafından edinilmiş ve bağlı bulunduğu müzedeki envanter defterine kaydı yaptırılmış taşınmaz kültür varlıkları, koleksiyoncular arasında hiçbir surette değiştirilemez ve satılamaz. Ancak bu taşınmaz kültür varlıklarından; müze ve ören yerlerindeki eserlerin bütünleyicisi olduğu tespit edilen parçalar ile müze koleksiyonlarını tamamlar nitelikte olanları Kültür ve Turizm Bakanlığının bedelsiz olarak alma hakkı saklıdır.

Geçici Madde 9 – (Ek: 8/8/2011-KHK-648/52 md.)

Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanması öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce yürürlüğe girmiş olan yönetmeliklerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 10 – (Ek: 8/8/2011-KHK-648/52 md.)

Koruma bölge kurullarının mevcut üyelerinin görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.

Geçici Madde 11 – (Ek: 20/8/2016-6745/29 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte görev yapmakta olan alan başkanları, danışma kurulu üyeleri ile eşgüdüm ve denetleme kurulu üyelerinin görevleri sona erer. Görevi sona erenlerin yerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde Bakanlıkça görevlendirme yapılır.

Geçici Madde 12- (Ek:10/6/2022-7410/3 md.)

Afyonkarahisar ili, Merkez ilçesi, Kocatepe beldesi sınırları içerisinde bulunan 27/7/2004 tarihinden itibaren yapılan kadastro çalışmaları sonucu zilyetlik şartları olduğu halde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan 1 inci ve 2 nci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadastro tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının, 31/12/2022 tarihine kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birimlerine müracaatları halinde bu birimlerin talebi ile harca tâbi olmadan re'sen ilgilisi adına tescilleri yapılır. Bu hüküm davası devam eden taşınmazların zilyet veya hak sahibi olan kişileri veya kanuni mirasçılarını da kapsar. Bu davalarda karar verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Yargılama giderleri ve masrafları hak sahibi olan kişi ve mirasçılarına yüklenir.

Yürürlük:

Madde 77 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 78 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BÖLGE KURULLARININ KADROLARINA İLİŞKİN CETVEL

<u>Unvan</u>	<u>Sınıfı</u>	<u>Derece</u>	<u>Adet</u>	<u>Ek Gösterge</u>
Bölge Kurulu Büro Müdürü	GİH	2	8	+ 200
Müdür Yardımcısı	GİH	3	16	+ 100
Uzman	GİH	3	16	+ 100
Y. Mimar - Mimar	THS	3	16	
Y. Mimar - Mimar	THS	8	24	
Şehir Plancısı	THS	8	24	
Ressam	THS	10	8	
Memur	GİH	13	40	
Daktilo	GİH	14	32	
Şoför	GİH	14	8	
Odacı	YHS	14	24	

**2863 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL
EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	2863 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3386	3, 6, 7, 8, 10, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 31, 51, 52, 54, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 65, Ek Madde 1, Geçici Madde 4	24/6/1987
4629	12	1/1/2002 tarihinden geçerli olmak üzere 3/3/2001 tarihinde
5177	7 ve 53	5/6/2004
5226	3,6,9,10,11,12,15,17,18,55,57,58,61, 65,75, Ek Maddeler 1, 2, 3, Geçici Madde 3	27/7/2004
5571	12	13/1/2007
5663	Madde 11 ve Geçici Madde 7	30/5/2007
5728	65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75	8/2/2008
5835	12, 55, 57, Geçici Madde 8	11/2/2009
5917	15	10/7/2009
KHK/648	3, 17, 18, 48, 51, 53, 55, 57, 58, 61, Ek Madde 4, Geçici Madde 9, Geçici Madde 10	17/8/2011
KHK/653	Ek Madde 4	17/9/2011
KHK/662	Ek Madde 4	2/11/2011
6498	7, 8, 65	11/10/2013
6552	21	11/9/2014
Anayasa Mahkemesinin 3/7/2014 tarihli ve E:2014/50, K:2014/124 sayılı kararı	15	12/12/2014
6745	65, Ek Madde 2, Ek Madde 5, Ek Madde 6, Geçici Madde 11	7/9/2016
7061	10	5/12/2017
KHK/700	32, 35, 53	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	2863 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
		göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
KHK/703	10, 21, Ek Madde 7, Ek Madde 8	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7153	10, 12, 17, Ek Madde 4	10/12/2018
7410	Geçici Madde 12	15/6/2022

Kültürel Alanlarda Davranış Kuralları Raporu

I. Giriş

Bu rapor, kültürel farkındalığı artırmak, kültürlerarası etkileşimde uyumu sağlamak ve toplumsal davranışların etik kurallarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Kültürel normlar ve değerler, her toplumun ve organizasyonun temel yapı taşlarıdır ve bu rapor, farklı kültürlerin bir arada uyumlu şekilde çalışabilmesi için gerekli davranış kurallarını ortaya koymaktadır. Kültürel çeşitliliği kucaklamak ve kültürler arası ilişkileri güçlendirmek için doğru davranış biçimlerinin belirlenmesi hayati önem taşımaktadır.

II. Kültürel Normlar ve Değerler

Her kültür, kendine has normlar ve değerlere sahiptir. Bu normlar, toplumda kabul gören davranış biçimlerini ve sosyal ilişkilerdeki uyum kurallarını belirler. Kültürel değerler, bir toplumun bireylerinin neyin doğru, neyin yanlış olduğuna dair ortak bir anlayışa sahip olmalarını sağlar.

- **Aile ve Topluluk İlişkileri:** Bazı kültürlerde aile, toplumun temel yapı taşı olarak görülür ve bireyler topluluk içinde birbirlerine karşı güçlü bir bağlılık hissetmektedir. Bu, iş yerlerinde de bireyler arası ilişkilerin daha samimi olmasına yol açar.
  - **Saygı ve Hiyerarşi:** Bazı toplumlar, yaşa ve statüye büyük saygı gösterir. Bu nedenle, yaşça büyük olanlara ya da daha üst düzeydeki kişilere saygılı bir dil ve davranış benimsenmelidir.
  - **Bireysel ve Toplumsal Sorumluluk:** Kültürel farklılıklar, bireysel sorumluluk ile toplumsal sorumluluk arasındaki dengeyi de etkiler. Bazı toplumlar daha bireyci yaklaşırken, bazıları toplumsal sorumluluk ve dayanışmaya daha fazla değer verir.
  - **Tarihi eserlere karşı sorumluluk:** Tarihsel ve arkeolojik eserleri alıp satmaz, ticaretine aracılık etmez ve bunları sergilemez.
-

III. Toplumsal Beklentiler ve Kurallar

Her kültürde, bireylerin toplumsal hayatta nasıl hareket etmeleri gerektiğiyle ilgili beklentiler vardır. Bu kurallar, bireylerin bir arada uyum içinde yaşamasını sağlar ve toplumsal huzuru korur.

- **Selamlaşma ve İletişim:** Birçok kültür, selamlaşmada vücut diline ve kullanılan kelimelere dikkat edilmesini bekler. Örneğin, Asya kültürlerinde baş selamlaşması yaygınken, Batı kültürlerinde el sıkışmak daha yaygındır. Bu farklılıklar, insanlar arasındaki ilk izlenimi etkiler.

- **Zaman ve Planlama:** Bazı kültürlerde zaman çok değerli görülür ve randevulara tam zamanında gelinmesi beklenir. Diğer kültürlerde ise esneklik ve zamanın daha "göreceli" olması kabul edilebilir.
- **Kıyafet ve Görünüş:** Çeşitli kültürlerde, iş yerlerinde veya toplumsal etkinliklerde nasıl giyinileceği konusunda belirli normlar vardır. Kıyafetler, saygı ve profesyonellik göstergesi olarak kabul edilir.

IV. İletişim Tarzları ve Kurallar

Kültürler, iletişimde farklı tarzlar benimseyebilir. Bu, sözlü ve sözsüz iletişimi içerir ve etkileşimlerin nasıl şekilleneceğini belirler.

- **Doğrudan ve Dolaylı İletişim:** Batı kültürlerinde doğrudan ve açık iletişim yaygınken, bazı Doğu kültürlerinde daha dolaylı ve dikkatli bir dil kullanmak önemlidir.
- **Beden Dili:** Beden dili, kültüre göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, göz teması bazı kültürlerde saygısızlık olarak kabul edilirken, diğer kültürlerde güçlü bir iletişim aracı olarak görülür.
- **Ses Tonu ve Ses Seviyesi:** Bazı kültürlerde yüksek sesle konuşmak agresif veya saygısızlık olarak algılanabilirken, diğer kültürlerde bu tarz iletişim yaygın olabilir.

V. Çatışma Çözümü ve İkna Stratejileri

Kültürel farklılıklar, çatışmalara yol açabilir. Bu nedenle, kültürler arası etkili çatışma çözümü yöntemleri geliştirmek gereklidir.

- **Dolaylı Çatışma Çözümü:** Bazı kültürlerde doğrudan çatışmadan kaçınılır ve problem çözme dolaylı yollarla yapılır. Bu, yüz yüze çatışmalardan kaçınmayı ve gruplar arasında uyumu sağlamayı içerir.
- **Arabuluculuk ve İkna:** Kültürel olarak daha kolektivist toplumlar, grup içinde lider figürlerinin arabuluculuk yapmasını beklerken, bireyselci toplumlarda ikna daha çok kişisel düzeyde yapılır.

VI. Eğitim ve Eğitim Politikaları

Kültürler arası eğitim, daha etkili ve saygılı bir toplum inşa etmek için önemlidir. Bu eğitim, toplumsal anlayışı ve hoşgörüyü artırır.

- **Kültürel Duyarlılık Eğitimleri:** Çalışanlar, farklı kültürlerin özelliklerine dair eğitimler almalı ve birbirlerinin değerlerine saygı gösterme konusunda bilinçlendirilmelidir.

- **Farklılıkların Kapsanması:** Eğitim, bireylerin farklı kültürel geçmişlere sahip insanlarla nasıl etkili iletişim kuracaklarını öğretmeyi hedeflemelidir.

VII. Çeşitlilik ve Kapsayıcılık

Çeşitlilik, modern toplumların en değerli özelliklerinden biridir. Bir organizasyonda, toplumsal çeşitliliğin teşvik edilmesi ve kapsayıcılığın sağlanması, uyumlu bir iş ve yaşam ortamı oluşturur.

- **Eşitlik ve Adalet:** Kültürel çeşitlilik, eşitlikçi bir yaklaşım benimsenerek kabul edilmelidir. Toplamların ve organizasyonların, kültürel farklılıkları fırsat olarak görmeleri gerekmektedir.
- **Çeşitli Perspektiflerin Katkısı:** Çeşitliliğin gücünden faydalanarak, farklı bakış açıları ve deneyimler organizasyonel başarıyı artırabilir.

VIII. Etik ve Profesyonel Davranışlar

Kültürler arası etik kurallar, profesyonel hayatta daha uyumlu ve saygılı ilişkiler kurmanın temelidir. Etik davranışlar, karşılıklı güveni ve işbirliğini güçlendirir.

- **Şeffaflık ve Adil Davranış:** Çalışanlar arasında eşit muamele ve açık iletişim teşvik edilmelidir.
- **Sosyal Sorumluluk:** Organizasyonlar, kültürel çeşitliliği destekleyen sosyal sorumluluk projelerine katılarak toplumlara katkıda bulunabilirler.

IX. Sonuç

Kültürel alanlarda davranış kuralları, bir toplumda veya organizasyonda uyumlu bir ortam yaratmak için hayati önem taşır. Bu rapor, kültürel farkındalığı artırmayı ve kültürlerarası ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan davranış kurallarını belirlemektedir. Her birey, bu kurallara uyarak daha saygılı, adil ve etkili bir iletişim ortamı yaratabilir.

Doküman No	BHS.KYS.FR.153
İlk Yayın Tarihi	1.01.2025
Revizyon Tarihi	0
Revizyon No	-

TARİHİ VE TURİSTİK YERLER

1. Anıtkabir

Türk Kurtuluş Savaşı'nın ve Türk İnkılâplarının büyük önderi Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün, Türk vatanının bağımsızlığını kazanması için girdiği savaş ve Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak amacıyla gerçekleştirdiği inkılâplarla geçen yaşamı 57 yıl sürmüş ve Büyük Önder 10 Kasım 1938'de

ebediyete intikal etmiştir. Ölümünün ardından naaşı Etnografya Müzesine kaldırılan Atatürk'e bir anıt mezar yapılması amacıyla düzenlenen yarışmayı kazanan İTÜ Mimarları Prof. Emin Onat ve Doç. Orhan Arda'nın projesi olan Anıtkabir'in 1944'te başlayan inşası 1953'te tamamlanmış. Atatürk'ün naaşı 10 Kasım 1953'te düzenlenen törenle **Anıtkabir**'e yerleştirilmiş.

Anıtkabir, Türkiye'nin başkenti Ankara'da, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün anısına inşa edilmiş etkileyici bir anıt ve ulusal anıt mezar kompleksidir. Büyüklüğü, zarafeti ve tarihi önemiyle dikkat çeken Anıtkabir, ziyaretçilerine sadece bir mozole değil, aynı zamanda bir ulusal birliğin, kurtuluşun ve çağdaşlık ideallerinin sembolü olarak da hizmet verir. Yüksek bir platoda konumlanmış olan Anıtkabir'in girişindeki aslan heykelleri ve devasa tonozlu mezar odası, büyük bir hüznün ve saygıyla dolu bir atmosfer oluşturur.

Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin özelliklerine sıkça rastlanan yapı ağırlıklı olarak mermer ve travertenden oluşuyor. Giriş yolu aslan heykelleri ve meşalelerle süslü olan Anıtkabir'de İstiklâl Kulesi, Hürriyet Kulesi, Aslanlı Yol, Müdafaa-i Hukuk Kulesi, Mehmetçik Kulesi, Zafer Kulesi, Barış Kulesi, 23 Nisan Kulesi, Misak-ı Milli Kulesi, İnkılâp Kulesi adı verilen 8 kule mevcut.

Anıtkabir'de İsmet İnönü, Cemal Gürsel ve 27 Mayıs şehitlerinin naaşları da bulunuyor. Anıtkabir, haftanın her günü 09.00-17.00 saatlerinde ziyaret edilebiliyor. 10 Kasım, 29 Ekim, 23 Nisan gibi milli bayram ve anma günlerinde ziyaret saatleri değişiyor

2. Ankara Kalesi

Ankara Kalesi, MÖ II. yüzyılda Galatlar zamanında var olduğu bilinen kale, Romalılar döneminde onarım görmüştür. İç ve dış kale olmak üzere iki kısımdan oluşan kalenin iç surları büyük bir olasılıkla VII. yüzyılda Bizanslılar tarafından inşa edilmiştir. Arap saldırıları sırasında çok tahrip olan kalenin surları IX. yüzyılda Bizanslılar tarafından yeniden onarılmıştır.

Dış surların ne zaman eklendiği kesin olarak saptanamamıştır. 1073 yılında Selçukluların eline geçmiş, Osmanlılar döneminde çeşitli onarımlar görmüş, son yıllarda yapılan yenileme çalışmalarıyla sağlamlaştırılmıştır. Dış kalede dörtgen şeklinde 20 kule, batıda “Dış Kale Kapısı” ve güneyde “Hisar Kapısı” olmak üzere iki kapısı vardır.

Hisar Kapısı’nın üzerinde İlhanlılar dönemine ait 1330 tarihli Farsça bir yazıt bulunmaktadır. Şekil olarak dikdörtgeni andıran içi kale, kısmen Ankara taşı, kısmen de karışık malzemeden yapılmıştır. İç Kale, yükseklikleri 14–16 metre arasında değişen beşgen şeklinde 42 kuleden oluşmaktadır. Kale içindeki XVII. yüzyıl Osmanlı döneminden kalan Ankara Evleri ve Alâeddin Camisi halen ayaktaadır.

Muhteşem bir Ankara manzarasına sahip olan kalenin çevresinde çok sayıda kafe ve restoran bulunuyor. Haftanın 7 günü ücretsiz ziyaret edebileceğiniz Ankara Kalesi, 08.30-17.30 saatleri arasında açık.

Ankara Kalesinin hemen yakınlarındaki Tarihi Ankara Evleri ile eski kent merkezinin bulunduğu Hamamönü ve Samanpazarı bölgeleri ile Ankara Rahmi M. Koç Müzesi mutlaka görülmesi gereken adresler.

3. Hamamönü

Hamamönü, Ankara'nın ilk yerleşim yerlerinden biri. Adını 15. yüzyılda inşa edilen Karacabey Hamamı'ndan alır. Osmanlı mimarisinin zarif örneklerinden biridir ve hala faaliyette olup ziyaretçilere tarihi bir deneyim sunmaktadır. Burada yer alan diğer tarihi yapılar arasında Karacabey Camii ve Tacettin Dergâhı da

bulunmaktadır. Bu yapılar, Osmanlı'nın dini ve kültürel mirasını günümüze taşıyan önemli tarihi mekanlardır.

Yakın geçmişte yapılan restorasyon çalışmalarıyla açık hava müzesi görünümüne kavuşan **Hamamönü**, Tarihi Ankara evlerinde açılan sanat atölyeleri, müzeler, kafe ve restoranlarıyla şehrin nostaljik bölgesi. Mehmet Akif Ersoy'un ikamet ettiği ve İstiklal Marşı'nı yazdığı müze ev de **Hamamönü**'nde bulunuyor.

4. Roma Hamamı

Roma Hamamı, Ankara'nın Altındağ ilçesindeki Çankırı Caddesi üzerinde bulunuyor. 3. yüzyılda Septimius Severus'un oğlu Roma İmparatoru Caracalla tarafından Sağlık Tanrısı Asklepios adına yapılmış olan hamam caddeden 2,5 metre yükseklikteki bir höyük kalıntısının üzerinde yer

alıyor. Çeşitli nedenlerle zaman zaman tahribata uğramış olan yapının günümüze kadar gelen bölümünde soyunma ve yıkanma kısımları ile yer altındaki külhan ve servis yolları görülebiliyor. Roma Hamamı 08.30-19.00 arası, haftanın 7 günü ziyarete açık.

5. Kurtuluş Savaşı Müzesi – Eski Meclis Binası

I. Türkiye Büyük Millet Meclisi Binası

Ankara Ulus meydanında bulunan **I. Türkiye Büyük Millet Meclisi** binasının inşasına, 1915 yılında başlanmıştır. **Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışı Kurtuluş Savaşı Müzesi** olarak da bilinen **Eski Meclis Binası** Ulus'ta yer alıyor. Yapımında doğal Ankara taşı kullanılan yapı, 23 Nisan 1920'de büyük coşkuyla açıldı.

23 Nisan 1961 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Müzesi ismiyle müzeye dönüştürülen bina Atatürk'ün doğumunun 100.yılı olan 1981 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın restorasyon çalışmalarıyla Kurtuluş Savaşı Müzesine dönüştürüldü.

6. Cumhuriyet Müzesi – II. TBMM Binası

Cumhuriyet Müzesi binası, 1923'te Cumhuriyet Halk Fırkası Mahfeli olarak inşa edilmiş ve 1924'te I. TBMM binası yeterli gelmeyince bu binanın işlevi değiştirilerek Meclis binası olarak düzenlenmiş. Müzede, Türkiye'nin ilk 3 Cumhurbaşkanı Atatürk, İsmet İnönü ile Celal Bayar'a ait şahsi eşyalar,

mecliste kullanılan çeşitli eski kırtasiye araçları sergileniyor. Ayrıca meclis görüşme tutanakları, milletvekili yoklama defterlerinden birer örnek eseri de görebilirsiniz. Cumhuriyet Müzesi, 08.30–20.00 saatleri arası, haftanın 7 günü ziyarete açık.

7. Julianus Sütunu

Julianus Sütunu ‘Belkıs Minaresi’ olarak da bilinen **Julianus Sütunu**, Ankara’nın Ulus semtinde bulunuyor. Perslere savaş açan Roma İmparatoru Julian’ın Ankara’yı ziyareti onuruna dikilmiş olan sütunun tarihi 362 yılına uzanıyor.

İlk olarak Taşhan ile İş Bankası binası arasında yerleştirilen sütun, zemin bozukluğundan kaynaklanan sebeplerle 1934’te Ankara Valiliği’nin önündeki Hükümet Meydanı’na taşınmış. Üst üste konulmuş beyaz taşlardan oluşan sütun 24 saat, ücretsiz bir şekilde görülebiliyor.

8. Augustus Tapınağı

Ankara Augustus Tapınağı, Ulus’ta Hacı Bayram Camii bitişiğinde yer alan **Augustus Tapınağı**, Ankara’daki Roma Dönemi’nden kalma önemli yapılardan biri. İlk olarak MÖ 2. yüzyılda Frigya Tanrıçası Men adına yapılmış bir tapınak olan bu yer, daha sonra son Galat Hükümdarı Amintos’un

oğlu Kral Pylamenes tarafından Roma İmparatoru Augustus adına bir bağlılık nişanesi olarak yeniden yaptırılmış. Etrafı sütunlarla kuşatılmış dört duvardan oluşan tapınak Bizanslılar döneminde ekleme yapılarak kilise şeklinde kullanılmış. İçindeki yazıtların Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde bulunduğu tapınak haftanın 7 günü, herhangi bir saat sınırlaması olmadan ücretsiz ziyaret edilebiliyor.

9. Antik Roma Tiyatrosu

Roma Tiyatrosu, Ankara'nın Ulus semtinde konumlanıyor. Yapım tarihi kesin olarak bilinmeyen yapının tarihinin milattan önceki döneme kadar uzandığı düşünülüyor. Ankara'da gezilecek tarihi yerler arasında yer alan ve 1992 yılında 1. ve 2. derece sit alanı olarak tescillenmiş yapıda tiyatronun arta kalan duvarlarının yanı sıra

döşemeli orkestra, seyirci oturma yerleri, sahne odası gibi kısımlar da bulunuyor. Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından sürdürülen kazı ve restorasyon çalışmaları nedeniyle Antik Roma Tiyatrosu'na ziyarete izin verilmiyor. Tiyatroyu etrafı tellerle çevrili alandan görebilirsiniz.

10. Gordion

Ankara'da görülmesi gereken yerlerden biri olan **Gordion Antik Kenti**; Ankara'dan 90 km uzaklıkta yer alan Yassıhöyük Köyünde bulunuyor. Tarihi MÖ 3 bin yılına dayanan ve Frigya Krallığının başkenti olan kent, adını Gordios adlı Frig kurucusundan alıyor. Zamanında, Kral Yolu

üzerinde önemli bir pazar şehri ve konaklama yeri olarak bilinen kentin günümüze kadar gelebilen kısmında Frigler'in yaşadığı höyüğün kalıntıları görülebiliyor. 1963'te kurulan **Gordion Müzesi**'nde, Eski Tunç, Hitit, ithal Yunan seramikleri, Helenistik ve Roma dönemi eserleri koleksiyonları yer alıyor. Gordion Müzesi, 08.30–19.00 saatleri arası, haftanın 7 günü ziyarete açık.

11. Atatürk Orman Çiftliği

Atatürk Orman Çiftliği, Cumhuriyet Dönemi eserlerinden ve Ankara'nın en büyük yeşil alanı olan. 1925'te kurulmaya başlanan ve Atatürk'ün Ankara'ya bağışladığı çiftlik, Ankara ile özdeşleşen yapılardan. Restoran olarak kullanılan ve Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evin kopyası olan Gazi İstasyonu ile Anıtkabir'den sonra ilk anıt

mezar olan Devlet Mezarlığı görülecekler arasında. Atatürk Orman Çiftliğinde yer alan Ankara Hayvanat Bahçesi 26 Ağustos 2013 tarihinden beri kapalı. Yeniden açılması bekleniyor. Bünyesinde tüm dünya kıtalarının temsil edildiği çok fazla hayvan türünü barındıran hayvanat bahçesi Türkiye'nin de en kapsamlı hayvanat bahçesi olacak. Atatürk Orman Çiftliği ücretsiz ziyaret edilebiliyor.

12. Gavurkale

Gavurkale, Ankara'nın 60 kilometre güneybatısında konumlanan bir tepe üzerindeki dik kayaların yüzeyinde yer alıyor. Önceleri Hititlerin ibadet yeri, daha sonra Frigler'in önemli bir yerleşim alanı olan Gavurkale, birbiri ardına yürüyen iki tanrı, onların karşılarında oturan bir tanrıça kabartması ve

bu kayalığın çevresindeki iri bloklardan oluşan duvarları ile dikkat çekiyor.

13. Ahlatlıbel

sergileniyor.

Ankara'nın 14 kilometre güneybatısında Haymana yolu üzerinde yer alan bir yerleşme Ahlatlıbel. 2010 yılında yapılan kazılarla yeri saptanan bu höyüğün tarihi M.Ö. 3 bin yıl ortalarına kadar uzanıyor. İrili ufaklı taş odalardan oluşan höyükten çıkarılan buluntular Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde

14. Bitik Höyüğü

izlerine rastlanan höyüğün en dikkat çeken parçası ise kutsal evlilik törenini konu alan Bitik Vazosu.

Bitik Höyüğü Ankara'nın 42 kilometre kuzeybatısında, Kahramankazan ilçesinde konumlanıyor. Tarihi milattan önceki çağlara uzanan höyükte Frig, Hitit, Kalkolitik Çağ ve Erken Tunç Çağı gibi 4 farklı katmanın izleri bulunuyor. 1942 yılında yapılan kazılarda

TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLER

GÜVENLİK ANITI

Kızılay semtinde Güven Park içinde yer alır. 1935 yılında Ankara taşından yapılmıştır. Türk ulusunun polis ve jandarmaya bir armağanı olduğundan dolayı Emniyet Anıtı da denilmektedir. Anıtın Kızılay'a bakan yönünde, güveni temsil eden bir sopayı eline alan kuvvetli genç erkek heykelleri yer almıştır. Bu heykellerin altında Atatürk'ün "Türk, Öğün, Çalış, Güven" sözleri tunç harflerle yazılmıştır. Bu yazının sağında, Türk Polisinin solunda Türk Jandarmasının halka olan yardımlarını gösteren çeşitli kabartmalar yer alır. Anıtın Bakanlıklar semtine bakan yönünde ise; Atatürk'ün Kurtuluş Savaşında ve inkılap hareketlerinde beraber bulunduğu arkadaşları belirtilmektedir. Heykellerin altında anıtın yapılış tarihi olan 1935 yılı Romen rakamları ile yazılıdır.

MİMAR SİNAN ANITI

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin bahçesinde yer alır. 1956 yılında Türkiye Emlak ve Kredi Bankası tarafından heykeltıraş Hüseyin Anka'ya yaptırılmıştır. Atatürk'ün, Türk Tarih Araştırma Kurumu'na ilettiği ve sözlerini kendi el yazısı ile "T.T.A.K. Sinan'ın heykelini yapınız. K. Atatürk: VIII 1935 saat 22.50" şeklinde yazdığı vasiyetini, sadece bu banka yerine getirmiştir. Heykelin ağırlığı 7 ton ve tabanı ile birlikte yüksekliği 4.30 m'dir. Mermer tabanının ön yüzünde "Mimar Koca Sinan 1490–1588 Türkiye Emlak Kredi Bankasının ilim ve sanat camiasına armağanıdır" oyma yazısı vardır. Tabanı üzerinde ünlü mimarımız Mimar Sinan'ın (1490–1588) ayakta duran, kendisine has giysileriyle mermer heykeli bulunmaktadır.

MİTHAT PAŞA ANITI

Ulus'ta T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü binasının yanındadır. 1966 yılında T.C. Ziraat Bankası tarafından İstanbul Güzel Sanatlar akademisi öğretim üyelerinden Heykeltıraş Prof. Dr. Hüseyin Anka'ya yaptırılmıştır. Sadrazam Mithat Paşa'nın Tuna valisi iken, çiftçilerin kredi ihtiyaçlarını karşılama amacı ile 1863 yılında kurduğu bu banka 103. kuruluş yıl dönümü olan 21.11.1966 tarihinde bir törenle açılmıştır. Mithat Paşa'yı o zamanın giysileri içinde bir koltukta oturur şekilde betimleyen heykel büyük boydadır. Solda üç başak ve çark, sağda ise terazi, tabanda ise "Mithat Paşa 1822-1884" yazısı yer almıştır.

ULUS CUMHURİYET ANITI

Ulus meydanında yer alır. Anıt Kurtuluş Savaşı kahramanlarına Türk ulusunun bir armağanı olarak 1927 yılında dikilmiştir. Yan yüzünde stilize edilmiş iki kurt başı vardır. Ön yüzünde bir eliyle arkadaşlarını savaşa çağıran, diğeri ufukları gözleyen iki Türk askeri canlandırılmıştır. Gövdenin sağ yüzünde, kabartma Atatürk ve arkadaşlarının Başkumandanlık Meydan Savaşında, sol yüzünde şanlı Türk Bayrağını selamlayan istila ordusu tasvir edilmiştir. Gövdenin üst kısmında "Ordular, İlk Hedef Akdeniz' dir, İleri! Dumlupınar 1922" yazılıdır. Arkada devrilmiş bir çınar ağacı Osmanlı İmparatorluğunu ve onun gövdesinden fıskıran genç bir fidan yeni Türkiye Cumhuriyeti' ni temsil eder. Arka yüzde mermi taşıyan kadın figürü, Türk anasının Kurtuluş Savaşındaki kahramanlığının bir hatırasıdır. En üstte Atatürk Başkumandanlık kıyafeti ile at üzerindedir.

ZAFER ANITI

Yenişehir semtinde Atatürk Bulvarı üzerinde, Orduevi önündedir. Atatürk'ün ayakta ve kılıcına dayanmış halde üniformalı, tunçtan yapılmış bir heykelidir. Tabanında kabartma halinde zafer çelenkleri yer almıştır. Herhangi bir yazı yoktur. İtalyan heykeltıraş Pietro Cannonica tarafından 1927 yılında yapılmıştır. Milli bayram ve kurtuluş yıl dönümlerinde çelenklerle süslenen bir anıttır.

ZÜBEYDE HANIM BÜSTÜ

İsmet Paşa Kız Enstitüsü binasının önündedir. Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'ın büstü Türk Kadınlar Birliği Merkezi tarafından Türk analarının en büyüğüne armağan olmak üzere 31 Mart 1964 tarihinde dikilmiştir. Büst mermer bir tabanın önündedir. Sol tarafta "Erkeklerimizin teşkil ettiği ordunun hayat membalarını kadınlarımız işlemiştir-Kemal Atatürk" ve sağ tarafta ise "Kadınlarımız eğer milletin hakiki anası olmak istiyorlarsa, erkeklerimizden ziyade münevver ve faziletkar olmaya çalışmalıdırlar. Kemal Atatürk yazıdır.

DUATEPE ANITI

Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'ün 10 Eylül 1921 tarihinde başlayan Türk genel taarruzu ile düşmandan geri alınan ilk tepedir. Duatepe, düşmanın Ege Denizi'ne dökülünceye kadar kovalandığı, sonu aydınlık bir sürecin başlangıç noktasıdır. Öncelikli olarak, Duatepe' de 1999 yılının Ekim ayı içinde çalışmalar başlamış ve 20.000 ağaç dikilmiştir. Anıt 12 Eylül 2000 tarihinde açılmıştır. Polatlı ilçesinde yer alan Duatepe Anıtı, otopark, bağlantı yolu, yürüme yolu, tören alanı ve anıt olmak üzere beş kısımdan oluşur. Anıt duvarlarında Duatepe bölgesinde şehit düşen 81 şehidin pirinç harflerle yazılmış bilgileri yer alır. Anıtın ve heykellerin yaratıcısı devlet sanatçısı heykeltıraş Metin YURDANUR'dur. Anıt simgesel olarak Mustafa Kemal'in şahlanan atının üzerindeki figürü, Türk Milleti'nin önderi olmaktan duyduğu gurur ve mutluluğu ifade eder. Geri planda yer alan Atatürk, İnönü ve Mareşal Fevzi Çakmak'ın heykelleri emir komuta birliğini, Halide Edip Adivar'ın heykeli ise Türk kadınının Kurtuluş Savaşı'na katkısını anlatır. Atatürk ve yaverinin dürbünle ovayı izledikleri sahne ise biraz sonra kazanılacak olan zaferin ve ardından gelecek bağımsızlığı umutla bekleyen Türk Ulusu' nu ifade eder. Gezilen alan Duatepe, Mustafa Kemal Paşa'nın Gazitepe' de attan düşmesi sonucu kaburga kemiklerinin kırılmasına rağmen, görevini ısrarla sürdürdüğü ve bu nedenle de Türk'ün azim ve kararlılığının bir simgesi olmuş bir arazi kesimidir. Anıtta bulunan iki bayraktan biri 38. Alay'ın sancağını, diğeri ise Türk Bayrağı'nı ifade eder. Bugün önünde gururla durduğumuz bu anıt, can suyunu 5.377 şehit kanından, dul kalan telli duvaklı gelinlerin, gözünü kırpmadan evlatlarını bu vatana feda eden yaşlı anaların, yetim yavruların gözyaşlarından alarak filizlenmiştir.

HATTİ ANITI

Sıhhiye Meydanında yer alan ve 1974 yılında yapılan bu anıt, Alacahöyük kazılarında ortaya çıkarılan ve bugün Anadolu Medeniyetleri Müzesinde korunan 24 cm yüksekliğindeki dini ayin nesnesinin aynısıdır. Hititlerin sembolü olarak bilinen bu heykel aslında Eski Tunç Çağı halkı olan (M.Ö. 3. binin ikinci yarısı) aittir. Hayvan biçimli tanrıların kültünü geliştirmişler, özellikle de boğa en önemli simge olmuştur. Boğa ile gök-güneş kurslarının birlikteliği, boğanın en büyük gök tanrısı temsil ettiğini düşündürmektedir.

MEHMETÇİK ANITI

Sakarya Zaferi Mehmetçik Anıtı Polatlı ilçesinin 6 km batısında E-90 karayolu kenarında, Kartaltepe mevkiinde yer alır. Anıt, 22 m heykel, 18 m kaidesiyle toplam 40 m yüksekliğinde inşa edilmiş ve 6 Ağustos 2008 tarihinde açılmıştır. Kartaltepe mevkiinde yer alan Mehmetçik Anıtı ve yakında tamamlanacak olan Panoramik Müze, Duatepe mevkiine yapılacak olan müze ile Polatlı ve Malıköy’deki tarihi istasyon binası yenileme çalışmaları tamamlandığında, mevcut anıt ve müzelerle birlikte Türkiye, Polatlı ilçesinde Sakarya Savaşı Tarihi Milli Parkı’na kavuşacak. Müze ve Anıt, Türk İstiklal Savaşı’nın önemli bir aşamasını oluşturan Sakarya Savaşı’nın kendine ait bölümünü genç kuşaklara anlatacak ve özgürlük ve bağımsızlığın önemini zihinlerde taze tutacak bir eser olarak tasarlanmıştır.

ANKARA EVLERİ

Kentin eski yerleşme bölgelerinde, özellikle de Kale içi bölgesinde görülen evlerdir. Sayılı örnekleri 17, 18 ve 19. yüzyıllardan kalmış olan Ankara Evleri daha çok ahşap ve kerpiçten yapılmış, çoğunlukla iki katlı yapılardır. Bu evlerin alt kat avlusunda hizmetlilerin odaları, birinci katta ev sahibinin oturduğu odalar bulunur. Genellikle evin dışında ve bir yanı açık merdivenden, “seyregah ya da sergah” denilen sütunlu, dört bir yanı açık, üstü kapalı bir taraçaya çıkılır. Odalar sokağa seyregah ve pencerelerle açılır. Konuk, toplantı ve yatak odaları ikinci katta yer alır. Evlerin tavanlarında, tavan göbeklerinde, kapılarda ve diğer bölümlerinde geometrik ve hatta motifli süslemeler görülür. Günümüzde bazı evler turistik amaçlı olarak kullanılmaktadır.

AYAŞ EVLERİ

Vadi tabanındaki çarşı alanının çevresinde ve kuzeyde vadi yamaçlarında organik bir dokuda yoğunlaşan Ayaş evleri de mimari özellikleri açısından geleneksel Türk evlerinin tipik özelliklerini taşır. Genellikle iki katlı ve yarı kâgir, yarı ahşap olan evlerin zemin katında ahır, kiler ve büyük evlerde hizmetkar odası gibi mekanlar bulunur. Asıl yaşama alanı olan üst katlarda sofa etrafına konumlanan iki veya üç odanın yanı sıra mutfak ve tuvalet-banyo gibi servis mekanları bulunur. Bütün mekanların üstü tavanla örtülüdür. Dış yapıda balkon biçiminde çeşitli türde çıkmalar ve ahşap kafesli pencereler görülür.

GÜDÜL EVLERİ

Güdül ilçesinin kent merkezinde belirlenen kentsel sit alanında günümüze değin ayakta kalan bu tarihi evler de geleneksel Türk evlerinin özelliklerini taşımaktadır.

BEYPAZARI EVLERİ

Beypazarı’nın dik yamaçlar ve vadilere kurulmuş olan eski kesimi, çarşı ve geleneksel konutlardan oluşan karakteristik dokusuyla, doğal manzara özellikleriyle tarihi ve görsel zenginliği olan bir yerleşimdir. 100 yıllık geçmişi olan evler, Osmanlı ve geleneksel Türk evlerinin tipik özelliklerini taşır. Cumbalı veya üstünde “kuşkana” olarak adlandırılan bir çatı katı olan iki veya üç katlı yapılardır. Temel duvarları taş, üst kısımları ahşaptan yapılmış, dıştan sıvalı evler kiremit çatıyla örtülüdür. Yapıların zemin katı hizmetkar bölümü, kiler gibi mekanlardan oluşur. Üst katlarda dikdörtgen veya kare planlı sofa etrafında odalar, mutfak ve banyo yer alır.

PEMBE KÖŞK

İsmet İnönü'nün 1927 yılında satın aldığı Çankaya'daki bağ evi (Pembe Köşk) ilk yerleşim düzeninde korunmuş olup, günümüzde yaşayan bir Müze-Ev olarak varlığını sürdürmekte, konferans ve sergilere ev sahipliği yapmaktadır. İkinci Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü ömrünün 48 yılını bu evde geçirmiştir. 1925 yılında ailesi ile bu eve taşınmış ve 1973 yılındaki ölümüne kadar Pembe Köşk'te yaşamıştır. Ankara'nın en eski evlerinden biri olan Pembe Köşk, Ankara başkent olduktan sonra sosyal ve kültürel hayatımızdaki "ilk etkinliklerin" birçoğuna ev sahipliği yapmıştır. Atatürk'ün başkanlığını yaptığı toplantılar ve devrin pek çok çalışması burada yapılmıştır. 22 Şubat 1927 tarihinde Ankara'nın ilk balosu bu mekân da düzenlenmiş, ilk konserler burada verilmiş, ilk sergiler, ilk ilmi toplantılar, satranç, bilardo ve at binme yarışmalarının programları bu mekân da gerçekleştirilmiştir. Pembe Köşk'te İnönü'nün Kurtuluş Savaşı' na ait madalyaları, Atatürk ve diğer arkadaşları ile çekilmiş fotoğraflar, top maketleri, sahra dürbünü, kılıçlar, silahlar, üniformalar, satranç masası, İnönü'nün kullandığı çeşitli eşyalar, kendisine verilen armağanlar sergilenmektedir.

BEYNAM ATATÜRK EVİ

Bala ilçesi Beynam köyü sınırları içinde yer alan iki katlı ev Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı tarafından onarılmış ve 26 Aralık 2005 tarihinde ziyarete açılmıştır. Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşları Millî Mücadeleyi başlatmak üzere Samsun'dan yola çıkıp Anadolu'yu dolaştıktan sonra Ankara'ya gelirken 26 Aralık 1919 tarihinde fırtınaya yakalanırlar. Heyet, Mustafa Kemal Atatürk, Rauf Orbay, Dr. Refik Saydam, Mazhar Müfit Kansu, Hüsrev Gerede, Hakkı Behiç Bayıç, Bedri Bey, Ahmet Rüstem Bey, Cevat Abbas Gürer, Muzaffer Kılıç ve üç şoför olmak üzere 13 kişiden oluşmaktadır. Beynam köyü muhtarı Veli Çavuş ve köylüler Mustafa Kemal ve arkadaşlarını bu evde misafir ederler. Kolayca tahmin edilebileceği gibi, Millî Mücadele, sondan bir önceki bu durağa çok şey borçludur. Atatürk de bu vefakarlık örneğine, ilk meclis seçimlerinde adaylığını Bala ilçesinde koyarak, karşılık verir.

KAYNAKÇA: <https://ankara.ktb.gov.tr/TR-152963/tarihi-ve-kulturel-degerler.html>

TAŞIMACILIK ALANINDA BİLGİ FAALİYETLERİ

Başarılı bir deneyim ve eşsiz ALEGRIA konukseverliği ile dünyanın dört bir yanından gelen misafirlerine sayısız ayrıcalıklı hizmet deneyimi sunan ve Antalya'da halen iki oteliyle misafirlerini ağırlamaya devam eden şirketimiz; 2020 yılında en son teknoloji ve en uygun şehir otelciliği mimarisiyle inşa ettiği ANKARA/ALEGRIA BUSINESS HOTEL' de siz değerli misafirlerimize hizmet vermeye başlamış bulunmaktadır.

İş ve alışveriş merkezlerine çok yakın konumda bulunan otelimizde; ofis şıklığı sunan toplantı salonları, spor sever misafirlerimiz için en son model spor ekipmanlarının bulunduğu spor salonu, bedenini yenilemek ve tazelenerek tüm yılın yorgunluğunu atmak isteyenler için ise sauna, buhar odası, Türk hamamı, çok çeşitli enternasyonal masaj uygulamaları son derece ilgi çekici dizaynı ile kapalı yüzme havuzunda yüzme imkanı, kar çeşmesi gibi hizmetler mevcuttur.

Alegria Business Hotelden çoğu müze, eğlence yerleri, hastane, alışveriş merkezlerine kolayla otobüs, bisiklet veya metro ile ulaşabilirsiniz. Otelimiz Ankara'nın merkezi bir lokasyonunda yer aldığı için kolayca ulaşılacak birçok önemli noktaya sahiptir. İşte bazı ana destinasyonlara nasıl ulaşabileceğinize dair bilgiler:

Havalimanı (Esenboğa): Havaalanına gitmek için otelden önce metroya veya otobüse binmeniz gerekir. Macunköy metro ile ilk olarak (yaklaşık 16 dk uzaklıkta) yürüyüp, M1 Hattına binebilir ve Ankara Gar İstasyonu'na binebilirsiniz. Buradan Havalimanı yönüne giden hattı kullanarak doğrudan havaalanına ulaşabilirsiniz. Otobüsle: Otelden yaklaşık 10 tanesi yürüme halindeki otobüs durakları bulunuyor. Havalimanı güzergahındaki otobüs hatlarından birine binerek direkt ulaşım sağlayabilirsiniz.

Etnografya Müzesi: Anadolu'nun Türk-İslam Dönemi'ne ait eserlerinin sergilendiği bu eşsiz müzeyi Macunköy Metro İstasyonunu kullanıp Sıhhiye durağında inerek 10 dk yürüme mesafesinden sonra ulaşım sağlayabilirsiniz.

Ankara Kalesi: Türk ve dünya tarihinde savunma ve stratejik nokta olarak büyük öneme sahip Ankara kalesine yine metro istasyonunu ve 353 numaralı otobüs ile kolaylıkla ulaşım sağlayabilirsiniz.

Podium Alışveriş Merkezi: Alegria Business Hotele 50 metre yürüme mesafesinde olan AVM'de alışveriş yapabilir, çocuklarınız için oyun alanını tercih ederek tüm ihtiyaçlarınızı karşılayabilirsiniz.

Anıtkabir: Haftanın her günü ziyaret edebileceğiniz Anıtkabir, 220 veya 297 numaralı otobüsleri kullanarak ulaşım sağlayabilirsiniz.

Atatürk Kültür Merkezi: 6,5 km uzaklıkta bulunan kültür merkezine bisiklet kiralayarak, 297 numaralı otobüs kullanarak ya da metro istasyonu ile ulaşabilir; Güzel Sanatlar ve El Sanatları Atölyeleri, Türk Folklor Uzmanlık Kütüphanesi, Bilim, Teknoloji ve Tabiat Tarihi Müzesini ziyaret ederek keyifli vakit geçirebilirsiniz.

Ankara Otogarı (AŞTİ): Buraya ulaşım 6 km uzaklıkta olup, metro ve Ankaray kullanarak rahatlıkla gidilebilir mesafededir.

